

QUAECUMQUE VERA

Робітничі Пісні

ТОМ II.

зложив

Д. РАРАГОВСЬКИЙ
Едмонтон, Алта.

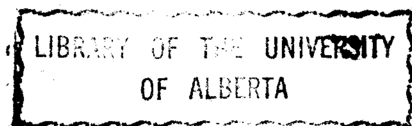
1945

АДРЕСА АВТОРА:
D. RARAGOSKY
9325 - 103A Ave., Edmonton, Alberta

ДМИТРО РАРАГОВСЬКИЙ

ПЕРЕДМОВА ДО ДРУГОГО ВИДАНЯ

Передаючи отсю другу з ряду книжочку до рук наших братів і сестер, я хочу звернути увагу читача на одно:

Хай не думає він, що писав її якийсь там випробований і патентований на такі річи писака, а писав її такий самий як Ви всі братя, робітники, робітник-пролетар, який жиючи в таких же злиднях і бачучи невідрадне положеня нашого робочого люду, забажав не так дуже складно і повченому, а так по просту, але за те щиро, без всякого лицемірства висказати всю лож і безправство, яке наложили на нас ті, в чиїх руках нині всяка власть і сила а тим самим і правда.

Та від тої правди тріщать нам плечі, а ум наш блукає в тьмі кромішній.

І горе чоловікови, що прийшов до пізнаня сего нещасного стану нашого простолюдя.

В тебе повстає бажаня розбити ті кайдани моральної і економічної неволі, допомогти тобі піднестися до гідности людини.

І я переживаю сю хвилю і в мене загоріло бажаня прислужитись хоч трохи нашим рідним братям і сестрам до отверезіня з того віковічного сну, в який приколисали нас наші паразити.

Читаючи отсі мої мережки, розбирайте добре мої щирі слова, не осуджуйте їх після не дуже то докладного вислову, а приймайте їх так щиро, як щиро я їх писав і бажав прислужитись до побіди правди і справедливости.

Моя Біографія (Житепись)

Я родився 4-го листопада, 1878 року в селі Сливках, повіт Калуш, Західна Україна. Родичі мої звались Кость і Палагна, бідні хлібороби на пустім поли, котре пани втаксували аж як шесту клясу! Нас було в родині восьмеро діточок, з чого ще жиє нас четверо, (дві сестрі в Старім Краю і брат в Канаді), а решта з нас повмирали ще маленькими на ріжні слабости, як: сухоти, недоживлюваня, то що.

Я був з дітей найстарший в нашій родині і мабуть тому, здається мені, що й найгірше бідував.

Вже від пять років почав був пасти худобу — "коровиці і телятка, та баранці бити вчив".

Бувало, як жену худобу у вечер з пасовиска до дому, то нераз мамуня не можуть мене і заглянути, такий маленький шкандибаю за товаром.

В сім років я почав ходити до школи, але лише зимою, бо літом пас худобу. Мій учитель такий був, що хай Бог боронить усіх діточок від такого! Він був дуже паскудний польський шовініст, що не любив Українців і їх дітей, а що найгірше, то старався, щоби від нього нічого не навчились. Тримав писарку у громаді, й з війтом що дня волочився. Прийде бувало до школи, вибє нас добре, вилає, змовимо "пацір" і розпустить нас до дому.

І так скінчив я у нього три клясі, скочив аж до доповняючої і вийшов з тої єго школи з такою наукою, "що й підписатися не знав".

Треба було помагати родичам робити на хліб насущний, то я й почав... От з мене вже

і сплавник і заробляємо оба з татом Менделеви гроші, (Мендель Зайцман, був купцем дерева), спроваджуючи єму сплавами дерево рікою Лімницею з карпатських гір аж до Дністра в Галичи. Тай набідкався я з его сплавами і наплакався нераз . . . Бувало серед водів, на зарінку приходилось ночувати у холоді і голоді, як були які перегороди, повені, то що.

І сплавники, за свою тяжку працю коло дерева
Голодні ходили, —
І обдерті, бо на жидів
Задармо робили!

І справді! Не можна було в них заробити хоч на ходачки, щоби босим як собакам не ходити.

Тому я задумав поїхати з того пекла у світ за очі. Зібрав манатки і в 1903-ім році, на весні, опинився аж в Торонто, Онтеріо, Канада. "Й там під мостом спали." З під ринви та на дощ . . .

Тут, в Канаді, робив я всілякі роботи: робив в молочарни, на секції, на екстра-ґенку, в залізнім склепі, копав канали (сури), учився на учителя в Манітоба Каледж у Вінніпеґу, а потім робив у бюрі праці, а тепер, на старість, замітаю "офіси" (канцелярії) і вдихаю порохи, замість свіжого воздуху, на мої слабі груди, щоб, мовляв, скорше піти до гробу і покинути на все от сей, ще на світі капіталістичний, несправедливий лад!

Дмитро Рараговський.

ЗАМІТКА

Отсі віршики я вже пишу від 1908 року, коли то я видрукував свою першу книжочку, під заголовком "Українські Робітничі Пісні". Вже з десять років минуло, як я старався видрукувати отсю книжочку, та дарма було . . . **Д. Р.**

СОН

РОЗДІЛ І-ШИЙ

Про Імігрантів в Канаді

Сон мені дивний приснився,
Десь я літав, ходив, бився —
За правду й робочий люд.
В Берліні був і у Римі
Й бачив Гітлєра й Мусоліні,
Що з діточок кровцю пють.

З тих, що їх в Ішпанії побили,
Й задармо в них житя взяли,
Щоб не сконали за них!

А мами дітей шукали...
Й лиш части з них позбирали;
Там ножечки, черевички...
Боже, що в'ни за розпуки
Мали над тим тілом їх!

Я не годен се вписати,
Скільки фашисти прокляті
Наробили горя їм!...
В'ни плакали, умлівали
Й головами в трупи били,
Своїх любих діточок.

Як би вони тих розбишаків
Ізлапали в свої руки,
Що побили їх дітий!

7

То як гадюк би пірвали,
Й більше би не воювали
Й світ був би від них вільний! . . .

І що я в нім надивився
Та раненько, як збудився,
То в віконце не гляджу.
Бо, як мовляв, в вікно глянеш,
То й думати перестанеш,
І забудеш увесь сон...

Так бабуня, моя мила,
Колись за сон говорила,
Як маленьким я ще був —
Все бувало нас навчає
Й мов Йосиф сни викладає,
А я лиш на вус мотав...

Тож за перо я хапаю
І вам свій сон викладаю.
А ви сами вже всудіть—
Чи варта було писати
Мучитися й відвертатись
Від вікна, щоб не забуть.

Десь лечу я й розглядаюсь
Й по дорозі всіх пращаю,
Де лиш кого я лишав,
А найперше жінку милу,
Сивооку, чорнобриву
Й сини мої, соколи.

Будьте ви мені здорові,
Сиві очи, чорні брови

Й сини мої дорогі!
Може я більше ніколи
Не побачу вас, соколи,
Можливо й загину там ..
Бо якась нечиста сила,
Взяла мя на свої крила,
І несе — Бог вість куда...

Й летимо ми над містами,
Дорогами і полями,
Прямуючи все на схід...
Де зійшла Червона Зоря...
Й де немає бідним горя,
Так, як мають єго тут.

Й куди глянем по дорогах,
Імігранти бідні йдуть.
Виснажені до розпуки,
Й шукають муки на руки...
І знайти її не можуть!

Пани крізу їм всю дали
Й від роботи їх прогнали
І хоч з голоду вмирай!
І мучаться бідні, бідні,
Краяни в'ни мої рідні.
Голод і холод терплять.

Неодному я з них, брате,
Щоб хоч трошки покормитись
Двайцять-пять центів подав.
А сьогодні й сам не маю,
Ось офіси замітаю —
Тай від них кудись лечу.

І кричу: Будьте здорові.
Як повернусь, то ще знову.
Буду вас на "ґенки" слав.

І так дальше пролітаєм
Й по дорозі розглядаєм —
Онде авто си стоїть...
І він крутить, в'на керує,
Й на бетері "матіркує" . . .
"There is no spark and no go!"

Й старий з чола піт втирає,
Вона єго й авто лає,
Що не здалі обидва...

А он дальше другі стали
Щось там пили й жартували,
Звичайно, як молоді...
Вних й "бетері" добрі в ґарі,
Й не мучились, як ті задні,
Лиш потисли, тай гайда...

А он їдуть "демократом",
Чоловік і жінка з братом,
Тай щось собі говорять
То біда, бо віз торкоче,
А мені ся конче хоче
Вислухати, та дарма.

Далі чую, в'на говорить,
Й так сердечно крізь плач мо-
вить,
Що весь свій жаль вилива...
—Ти сякий-такий сновидо,

Ти, нездаро, ти огидо.
А нащо-ж ти мене брав?!

Хіба на біду та нужду,
Щоб робила тобі службу...
А бодай ти вже пропав!

Другі люди авта мають,
І до церкви он чвалають,
Аж порох по них встає.

А ти отсев тарадайков,
Нім завезеш нас до церкви,
То і служба промине.
Ну, міркую, раз побожна!
Клине — слухати не можна,
А до церкви таки йде!

Він лиш їхав — не обзивався,
Віз біду, та ще й боявся,
Бо їх двоє, а він сам...
В'ни можуть єго злапати
Й до гиляки привязати...
І до церкви си піти.

Тому він волів мовчати
І наперед біду пхати
Ніж розятрювати вогонь.
Він любив їй, шанував їй
І голубков називав їй,
Й що хотіла то купив.

Але як от те "купило"
Чим раз гірше затупилось
То він бідака пропав!

Давай гроші — єму каже,
Давай дурню, давай враже,
Бо на що ж ти мене брав?
Я булаб доти чекала,
Щоб пана з грішми дістала,
Ти мені світ завязав...

Ей гроші, кляті гроші!
Мабуть сам чорт вас создав.
Бо чи в війну, чи в спокою,
Куєте на бідних зброю,
Щоб за вас був світ не знав!
Й така бачите, дурниця,
Папір а не пшениця,
Й бідних до гробу жене...

Й лиш за гроші й не достатки
Було чути в них балачки,
А за любов — ні ду-ду.
Любов грошей не бажає,
Се всі скажуть, хто їй має,
Та в них її не було.

А чому? Він сам не знає,
Таке любов право має...
Не розбереш хоч бись здох.
Мені жаль їх в'боїх дуже,
Що таке нераз подруже
Трапляється між людьми.

Що почуєш і побачиш,
Як обоє нераз плачуть,
Немов їм щось не стає...
Не стає їм тої любови,

Що міняють за корони . . .
І за нею лиш женуть.

Що всего ся відрікають,
І родичів покидають
Й за любовію женуть . . .
Ей, любов та, любов!
Що ніколи не згасає,
Й немов сонечко сіяє
Й точить з серця 'статну кров.

Й так над ними задумався,
Що навіть не завважавши,
Як зникли з моїх очей . . .
Поїхали собі далі.
А ми оба на аероплянї
Полетіли дальше в світ.

А в світі тім, — Боже крепкий!
Одним рай тут, другим пекло.
Чи ти бачиш кривди їх?
Чи лиш панам помагаєш,
Й за нас. Отченьку, не дбаєш,
Хоч молимося день і ніч.

Он, дивись, що Твої діти,
Бють фашисти, страх глядіти,
І ллється невинна кров!
А Ти казав не вбивати,
Але фашисти прокляті,
Не слухають Твоїх слів...

Й коло нас не все в порядку —
Бідним біда всюди, Татку,
І з них ллється нераз кров.

Хоч би Ріджайну згадати,
Як консерватисти пузаті
Пускали з робочих кров.

І в'ни взброєні і вбрані,
Бідні голодні й 'вбідрані,
Хочуть їсти і кричуть!
Та замість їм хліба дати
Голодного накормити,
Так, як Ти сам приказав,

В'ни їх буками годують.
Крутять руки і мордують,
Щоб сконали в їх руках!
Й чути голос й плач розпуки,
Бо ті здоровенькі друки,
Бють бездольних мов звірі.
Ходять по них і качають
Й ногами перевертають,
Мов не людські сотворіня,
Оті панські наймити,
Душу з бідних виганяють.

Й не питають. що голодні.
Й боротись з ними не годні,
Хіба плакать і просить
За що ж бєте їх, панове?
Мабуть за те. що в'ни тяжко
Працювали тут на вас?

Й так коло вас доробились.
Що без цента залишились
Й тепер заплату беруть?...
А консервати, заплату,

По панськи вміють давати,
Лиш думай, й на вус мотай
Й пригадай собі вибори,

Як он ті самі панове,
Обіцяли нам роботи...
Й вибрали їх, — та що з того?
Ось Ріджайна свідком того,
Що діялось в ній в той час..!

Як безробітних били, катували,
Іміґрантів депортували
Назад там, звідки прийшли.
Он — вже виджу — їх зібрали
Й з сторожом в ваґон загнали
Й везуть бідаків на схід.

Й хочуть їх депортувати,
В рідні краї відослати,
Щоб позбутись звідси їх.
Бо тут нема їм роботи,
Щоби зиски з них тягнути,
Та й годувать нема чим...

І кожний з них взяв торбинку,
Куферочок, чи свитинку,
Тай хлипає у кулак...
Які гадки вони мали
Й яка доля їх чекала,
То не тяжко відгадать...
Доробився... й везе родині
От ту дрантиву свитину,
І торбину на плечах!

"Ліпше втопитись, — доля проклята!
Нема нам чого в Польщу вертатись,
Хатки продали й кавалки поля,
До чого ж вернем? Ох, проклята доля!..

Лекше нам буде в морі втонути,
А ніж назад в Польщу вертатись,
Щоб нас в ній били і катували,
Ще й "пся-крев, хамє" нас називали.
Ми всю мізерію свою за півдармо продали,
Й від польського ката в Канаду втікали.
Щоб в ній свою силу панам продати
Й на кусок хліба дітям заробити.

І от криза не з нашої вини,
А з панських розкошів,
Й пани кажуть, що не мають
На роботи гроший.

На розбиваня безробітних то в них гроші є —
Нема що й казати,
А нам на хліб заробити
В'ни не хочуть дати.

Й робучих рук їм не треба,
То ж за нас не дбають,
І нас назад до польського
Пекла відсилають.

Й там нема чого вертатись,
Й тут не дають жити.
І нам прийдеться наших жінок
Й діток всиротити."

Бідні плакали, тужили,
І воліли, щоб не жили
Й щоб земля ся проступила
І тих панів проковтнула,
Що мучать бідний народ!

Мучать — і коли ж тим мукам
Прийде на решті кінець?
Коли ж то народ вже з себе
Скине терновий вінець?

Й так над їх бідов міркую,
Аж чую шіфа трубить,
Певно каву привезли...
Й щоб бідноті за танше не продати,
А великий "прайс" тримати,
Воліє в море піти!

Й в море близько від берега
Її не сиплють, Боже боронь,
Щоб бідні не підійшли —
Й не брали каву та не пили,
Щоб ціна їх не змінилась...
От пани, — гірші звірів!

Але далеко на море,
Кава в морську глибінь тоне...

Щоб ніхто з неї хісна не мав!
Море бурилось й шипіло.
Клекотіло й мов лаяло
Панів за переступок сей.

Аж земленька обізвалась:
"Я вродила, шоб їй мала
Уся людність на земли.
Пани ж замість бідним дати
Волять в море висипати
Мої плоди — жорстокі вони!"

І се роблять такі люди,
Що до церкви вони ходять
Й попам на таци дають.
А що Христос казав попам жертви не давати,
Але голодного накормити,
То в них вже сього нема...
За те попи ні дзелень . . .
Як вже з кавов покінчили,
Еміґрантів ладували
Із ваґона в корабель;
І возили їх по морю
І просили всіх довкола,
Може б собі їх хтось взяв . . .

Вони мовляв, дуже бідні,
І в Канаді непотрібні,
Так міркував капітан...
Каву з цукром в'ни би пили
Та ми се добро волієм
В море сипать ніж їм дать.

Й ніхто за них не вспоминався
Тому капітан рихтувався
Везти їх там звідки прийшли.
"Ви до Польщі ті до Литви,
А он ті, до Буковини,
Забирайтесь з корабля!"

— Ми до Польщі не поїдем,
Хоч най зараз в море підем,
З плачем протестують вони.
Ніж нас мають там ще бити,
То нам лекше в мори гнити,
І шобовсть — в море пішли!

Море їх в свій гріб приняло,
Напоїло й заховало.
Цитьте, цитьте, я вас всіх
До себе прийму й нагодую,
Бо я досить риби маю,
Й не будуть вас в Польщі бить.

В'но пінилось й хвилювало
Й немов з вітром розмовляло
За їх кривду, горе й сум.
Я думаю, що в'но відчуло
Гірку долю їх, і загуло,
Що аж капітан почув...

Аж мій льотчик з жалю плакав,
Летів дальше і балакав:
"Землі доста, й є де жити,
Є що їсти й є що пити,
І є в чім гарно ходити,
Про те бідні в море йдуть!"

Я затиснув зуби й руки
Бо такої ще розпуки
Я не бачив як жию.
Щоб люди в море скакали,
Й житя собі відбирали
Через проклятих ляхів!

ПІСНЯ 2-ГА
Про Пацифікацію в Польщі

Летимо ми через море,
И вже лишаєм ліси й гори
І не знаю сам куда?
Може схоче ся сновида
Утопить мене мов жида,
У найглибшім морі тут?

И злапався єго хвоста кріпко,
Нехай буде вже й сам дітько,
То тут мушуся тримать...
А він розпустивши крила,
Тай махає, як холєра,
Навіть не в голові 'му я.

І ми оба так без відпочинку
За десять годин й половинку
Залетіли в Рідний Край.
"Польща каже він до мене,
Тепер заховайсь за мене,
Та лиш дивись та мовчи"...

Трийцять років вже минае,
Як за границев блукаєш

Й документів в тебе ніт.
А тут братіку треба мати,
З орла хоч хвіст показати,
Бо інакше то біда...

Он, дивись, — їдуть улани,
Усмирять бідних селянів.
Побачиш, що їм буде...
Й виджу, їдуть на лошатах,
Кониках і кобилятах,
Надуті, як борсуки.

Кожний в руках гарап має
Й на шкапі ся холітає —
Пяні собачі сини!
Й хлопців, що з села втікають,
Їх по дорозі лапають,
І на тортури беруть.

І давай їх мордувати,
Кіньми кости тратувати,
Кувати їх й розпинати.
Як протягли на мураву,
Й як почали бити в спину,
Хлопців — невинних бідак.

То в'ни клялись й в груди бились,
Що нічого злого не зробили. —
За що ж ви нас так бєте?
Улани ж нич не відповідали,
Лиш били і відливали
Щоб не сконали в руках.

І збитих в муках лишали,
Й за другими уганяли,
І так до села прийшли.
А в селі — бідні народи,
Як почули, що в'ни тут вже,
То хто куди міг то втікав.

Та не вдалась втекти штука,
Бо лапали тай на муки
На тортури їх вели.
Били, брате, катували,
Хто вмлівав, то відливали
Знову били, що аж спух.

Аж кров з них в гору бризґала
Мов до Бога скаргу слала,
Щоб тих катів покарав.
Щоб побив їх своїм громом
Всіх панів із їх законом
І уланів покарав.

Щоб скрутив їм шиї й руки
Щоб не ссали ті гадюки
Невинну селянську кров.
Ось які в Польщі варвари
Не знайдеш їм в світі пари
Хоч зі свічкою шукай.

Два бють чотири тримають,
Ще й жертві рот затикають
Щоб не кричала з болю.
Герої з них, що й казати!
Я їм хочу пригадати
Минулу світову війну.

Як не один з них, любий браце
Носив жовту глину в ґацях
Та про те він вже забув.
А варта би пригадати
Як в траншеях пане брате
Витшенсал з них кождий щось...

Витрясали й полокали,
Щоб знов чисті штани мали
Бо других в них не було.
Аж з селян бідних злупили
Й більше собі штанів вшили
А тепер бють їх за те.

А як плакали ті жертви,
І просили в Бога смерти,
Щоб не мучили їх так.
То я того не забуду,
Доки еще жити буду
За той злочин Польщі тій.

То не люди, а звірюки,
Найгірші в світі падлюки
Пани польські й улани їх.
Ех, народе мій, нещасний,
Коби ти вже раз повстав
Панів гладких та пузатих
Щоб по морді налатав.

Бо їм плач твій не поможе.
З плачу сміються пани.
Але як кулак затиснеш
То тікати муть вони.

На Вкраїні там кулак є
Й пани бояться його.
І здалека всі обходять
Не пють більше кров з нього.

Коби так ще в Галичині
Народ в руки владу взяв
І тих панів, кровопійців
На чотири вітри гнав.

РОЗДІЛ 3-ИЙ

Про Відпуст в Гошеві

Летимо ми понад Брашів,
Долину і ось вже й Гошів,
Там, де відпусти все є.
Я аж скрикнув: Гошів, Гошів!
Тут на відпуст много грошей
Бідні люде нанесли.

І попикам їх оддали,
Щоб попи Бога благали,
Щоб бідних в царство прийняв.
Я колись сюди маленьким
З родичами і босенький
Що року я тут ходив.

Ми й коники свої мали,
Але родичі казали,
Що не приймлено буде.
Кіньми на відпуст їхати, —
Треба пішки мандрувати
То Господь простить гріхи.

І ось я маленький грішник,
Мусів іти сюди пішки,
Щоб Господь простив гріхи.
Бувало біжу за ними
Ноженятами малими
І в каміня пальці бю.

В той час плачу, мамця лає
І на татка нарікає,
Що ходачків не купив.
—А ти дивися під ноги
Не дивися на ворони
Синочку мій, дорогий.

Так татко мене навчають
І на мамцю нарікають,
Що всі гроші в них взяла.
Бо "службу" хоче наймити
Й парастаси заплатити
Ще й свічок святим купить.

І на ходачки не стало
То я мусів тут помало
Босенький на відпуст йти.
І всі йдемо ми юрбою,
Аж дивлюся: над горою
Стоїть косцьол вже отой.

Шиною він вперезався
Від грошей пук і боявся,
Щоб не розсипав гріхи.
І до нас ніби всміхаєсь
Блеск від сонця відбиваєсь,
Немов мовить: "От дурні!"

Десять миль йдуть піхотою,
Щоби ось сю баню мою
Побачити. І се все.
Ще й попикам гроші дати,
Щоби пити та гуляти
Мали вони тут за що.

А баби як косцьол вздріли,
То молились і раділи,
Що вже недалеко йти.
І питали гуртів других,
Чи здалека ті мандрують
На відпуст сей от-тут.

Та ми любі, із Долини,
Перегінська й Солотвини
Недалеко від Карпат.
Ах матінко Єзусова,
А ми йдемо аж з під Ржешова
Мої любі, дорогі.

І так вони кокотіли,
Немов віз тарахкотіли
І прийшли аж під гору.
І до гори йдемо прудко
Й дивимося, а там любко,
Калік, немов по війні.

Одні з них на ліри грають
Й пісні побожні співають
За Варвару й сиріток.
Як жовнір довоювався,
Що як пішов — не вертався
Більш до жінки і діток.

За святую Параскею,
За Лазара і Марію,
За вдовицю і вдівця.
За Палашу, радість нашу,
За царівну гарну ту,
Що її штилем пробили
Й Фердинанду кулю вшили
І за те цар почав війну.

За них вбито мілійони,
Впали австрійські корони
І Польща забрала край.
Як починав цар-катюга
Своє царство, по коліна,
Кажуть, бродив у крові.

І від тоді зарікався,
Що не буде більше бився,
А то й сконав у війні.
Другі просять: дайте, дайте!
Калікам не відмовляйте
Бог вам стокроть наградить.

Я мав щось зо сто феніків
Як побачив тих каліків
Мало усі не роздав.
Ще з десять мені лишилось,
Й щоб родичі довго жили,
Свічку Богу хтів купить.

Так я грошей облишився,
На каліків надивився
Під косцьолом аж впинився.
А народу тут небоже,

Що вже в пеклі певно може
Більше грішних не буде.

Повно скрізь. Усюди ходять
Й між собою щось говорять
Купують свічки тощо.
Катеринка — чую — грає,
Дехто льоси витягає
І знов до церковці йде.

А я став розміркувати,
Як би свічку зторгувати,
І подався до крамниць.
В яких попи з сестричками
Гарними, немов ляльками,
Свічки бабам продають.

Я мав ще десять феніків,
Що лишились від каліків
І за них свічку купив.
І, звичайно, як хлопчина
Довбаю нігтем свіччину
І "Д" букву написав.

І вже в церкву поспішаю
Та тішуся, що ось маю
Николаю свічечку дать.
Бо я любив Николая
Він надія колись моя
Молоденького була.

Николая книжку мав я
І за нього всю читав я,
За всі заслуги єго.

Як три мішки в хату грошей
Кидав дівчатам хорошим,
Як му бороду стригли.

Як з владики 'го прогнали,
Євангеліє відобрали
Й ще за якісь там гріхи...
І він святий... й молитися
За нас грішних в небі буде,
То ж я думав, хай та свічка
Єму на престіл піде.

І Божий Лист також мав я
Й нікому би не продав я
Ту книжечку золоту.
Та попи на спіл з дяками,
З жандармами і панами
Від мене 'ї узяли.

Бувало отам у будень,
У неділю й на великдень,
Як почну бабам читать,
Вони плачуть і зітхають
Й лиш головами кивають.
—Правду, правду пише Бог.

Хто сей лист при собі має
І другим в голос читає,
А вони слухають его,
То прийму їх всіх до неба,
До церков ходить не треба
Ні попам жертви давать.

—Ви робіть так, як я мовлю,
Се голос мій, я глаголю.
Так сам Бог в листі писав.
Попи ж ті листи зібрали,
Печі ними нагрівали,
Щоб і слух про них пропав.

А чому? — се всякий знає,
Навіть темний намацає,
Бо се ясне, як той день.
Попи були б парафій не мали
Як би народи читали
Божі Листи дотепер.

Бо Бог каже: піст тримайте,
Але попам нич не дайте,
Лише ближнього любіть.
Не свідчіть на нього ложно,
Не дріть шкір з нього побожно,
Так, як се роблять попи.

Ви ті білі гробівниці!,
Хоч побожні ваші лиця,
В середині в вас гадя,
Є усякого покрою
І тому я вас ся бою
В своє стадо принимать.

Йдіть нероби від народу
І залізьте собі в воду,
Щоб вам спласли животи.
Народ буде й без вас жити
І волю мою повнити.
Так рече в листі сам Бог.

Ось тому то так хитренько
При сповіді і тайненько
Віднайшли листи попи.
І давай-но їх судити,
Екзекуцію робити
Над тим папером німим.

Подумавби: За що ж кара?
Се ж побожна книжка, варе,
Сам же ж Бог її писав.
І зіслав свому народу,
Щоб читав її рід від роду
Й волю Божу виповняв.

Але що то говорити,
Треба розум наострити
І по нитці до клубка.
Попи ж Христа помагали
І судити, й розпинати
А тепер торгують Ним.

І входжу я до косцьола
Та дивлюся доокола:
Що ж тут в нім за добра є!
Куди глянеш — все сіяє.
Народ се зніс й не звертає
Уваги на своє добро.

Лише я мов окаяний
Вдався мамці такий гарний,
Всюди очком поведу.
Все хотів би добре знати
І школярам розказати
Як з відпусту поверну.

Чую — вже орґани грають
Службу божу відправляють
Аж три грубезні попи.
Й мов на диво, матка боска,
Ченстоховська, руська й польська
Почали гулять от-се.

На шиї повно коралів
Убрали її мов кралю
Й на спружинах собі йде.
І крутиться круг престола,
Щоби вірні всі довкола
Могли її оглядать.

А баби як сповідались
Попам гроші й гріхи дали,
Упали ниць до землі.
І підлогу чолом били
Та матку боску просили
Щоб простила їм гріхи.

А вона далі крутилась,
Навіть в той бік не дивилась,
Де стогнуть в куті баби.
—Моліться — шепче тихенько
Не поможе вам темненькі
Те моліня вже нічо.

І я колись так робила,
Головою в стовпа била,
Як мого сина Христа
Жиди й попи розпинали
Й муки Йому завдавали.
Тоді вмлівала і я.

І коли б Він був зробив що зло-
го.
Ну — казала б — завинив.
Але ж мій синок любимий,
Добродушний і невинний
Бажав всім людям добра.

Він же казав: Ти богачу
Живеш гойно — бідні плачуть.
Роздай їм своє добро.
І ходи у слід за мною,
Накормлю тя і напою,
Але богач не хотів.

Він кричав на фарисеїв,
Що мучили люд Єсеїв
—Ви побілені гроби!
В середині гадь в вас грає
Й бідний народ висисає,
Що не годен жити вже.

За те вони Й'го злапали,
Замучили і розпяли,
Щоб не бунтував народ.
І ще їм сина замало,
То сковали єго маму,
Мов на сором і на глум.

Щоб я тутка ся крутила
Попам гроші приносила.
А щоб їм вже був капут!
Баби доти так клячали
Доки попи не почали
Бідний народ причащать.

В той час усі в ряд клякали,
Як причастіє давали,
Щоб усім ся законить.
Й причащали їх одною
Ложочкою золотою
Може так зо триста душ.

Лишень з рота в рот давали
Ні вмивали ні втирали
Ту ложечку золоту.
А причастивсь — не плювали
Ще й язиком облизали,
Що лишилось на губах.

Щоб святочі не пропали
На устах не змарнувались
Так нас вчили ще з малих.
Ой причастіє, святе причастіє!
Може ти й людське нещастє, —
Як колись циган казав.

Як тов чашов холітають
І всіх разом причащають
Одним хлібом і вином.
Богато сухоти мають,
Другим зуби вигнивають
Третім, — аж страх: сифіліс.

Найгірша людська хороба
Гниє язик і отроба...
Й разом з ним ся причащай!
Й всіх їх разом причащають
І уваги не звертають,
Що не-гіґеєнічно так робить! .

Вже в поляків інше діло:.
Дасть ксендз платек і їдж сміло
Та лиш воду попивай.
А у нас? Аж страх дивиться.
І коли ж воно скінчиться
Те причастіє таке?

По причастію молились,
Немов з Господом мирились,
А потім йшли в другий кут.
В куті виджу — піп пузатий
Збирає на парастаси
Й служби божі для святих...

Ніби в книжку пише цупко,
Що колись ті служби, любко,
Будуть попи відправлять.
А тепер часу не мають
Відправляти, лиш збирають
Грошенята й сиплють в кут.

А два попи з лопатами
Немов ті чорти з рогами
Пильнують тих грошенят.
Як котяться — підкидають,
І тішаться, що вже мають
Велику купу їх тут.

І мамунця наша, гроші,
Замість ходачки хороші
Купить мені, дала їм.
І молиться, аж вмліває
І у Господа благає
Нам діточкам долі всім.

І я десь усе те бачу
Над темнотов людськов плачу,
Сказано ж — сон, то мара.
Як почне він тобі плестись
То не годен, Дмитре, скласти
Два реченя до кінця.

Десь мамуня мене кличуть
По-тихенько в церкві шепчуть
—Дмитрусю, ходи сюди!
Десь дитинко, ти блукаєш
І мами ся не тримаєш,
Хочеш, щоб згубивсь мені.

Хай Бог боронить, дитинко,
Бо з тих драбів, що тут, синку,
Декотрі жорстокі є.
Дітей самих вони лапають,
Та до ліса їх таскають,
Де мають сховки-ями.

І там мучать їх, катують,
Ломлять ноги і мордують,
Щоб страшним каліков став.
По муках везуть у Гошів
І показують за гроші
Мов з роду каліков є.

І за ті прокляті гроші
Мучать діточок хороших,
Каліками роблять їх.
Щоби ноженят не мали,
На животиках повзались
Так, як повзається вуж.

Й я так думав, моя мати,
Що природа так карати
Страшно не може народ,
Як люди людей карають,
Мучать їх і розпинають,
Щоб на них гроші робить.

Де ж хто видів, щоб природа
Шнур на шию затягала?
Або в крісло привязала
І вогонь в тіло пустила
Щоб душа в нім ся спекла?

РОЗДІЛ 4-ТИЙ
Про Нічліг в Гошеві

Нам прийшлося ночувати,
А тут не знайдеш де спати,
Хоч зі свічкою шукай.
Не так воно, як в Канаді,
Де в готелях гостям раді,
Як мають досить грошей.

Або в нас там на Мондирі,
Де фармері-богатирі,
Й мають вас де переспать.
Як прийдете помолитись,
Петру й Павлу поклонитись
Мати відпуст й добрий час.

Бо там місто, готель, пиво,
І дівчата чорнобриві
Є з ким гарно погулять.
Попи в церкві служать Богу,

Молодь в галі у підлогу
Бє гопака, що аж страх.

І радіо, й ґрамофони
Тамка грають у книгарни
Повно житя отам скрізь.
Одні книжки тут купують,
Другі радіо торгують,
Треті пиво собі пють.

А сонечко, як звичайно,
Там на Петра гріє гарно,
І у церкві духота.
І многі йдуть в гай спочити,
В холодочку полягати
І забути денне зло.

У церковці відправляють,
В гаю їдять пють й співають,
Й так все на Петра й Павла
там.
А як хочеш ночувати,
То в готели можеш спати
Тільки гроші покажи.

А в Гошеві, матко боска,
Ченстоховська, руська й польська
Тут готелю не знайдеш.
І що ми ся находили
Всіх усюди напросили,
Щоб переспать, та дарма.

Аж дивлюся, стоїть шопа
Без підлоги, лиш покрита,

Чорна та брудна вона.
Сіно по землі валяєсь
Не пахне вже, а воняє
Стухлістю і ще там чим...

І ось ми тут умучені
Денним ходом натруджені
Попадали, як снопи.
Навіть не розбирались,
Помолились й полягали
Спочивать, божі раби.

Та не довго спочивали.
Воші злізлись і не дали.
Боже, що за їдкі вони!
Як почали нас будити
Та із нас всю кровцю пити,
То я думав, що скажусь.

Й так та нендза мене їла,
Що я чув ще дві неділи,
Як з відпусту повернувсь.
Ну — міркую: — се покута
За мої гріхи от тутка.
Верну домів вже святий.

Піду в річку і скупаюсь,
Шматя, що на собі маю,
Все викину на вогонь.
Зроблю вошам гоцадрала,
Щоб та гидка сволоч знала,
Що на землі пекло є.

І вже не сплю, лиш думаю,
І пляни собі вкладаю,
Пімститись на них за мою кров.
Чіхаюсь й перевертаюсь,
А полегші нич не маю.
Зїдять мене кляті тут.

І виджу з усіх усюдів
Надходять з відпусту люди,
Бо дверей в шопі нема.
Всі вони хочуть спати,
Й нігде нічлігу дістати
Тому пхаються от тут.

За місце не тра платити
Лиш "отченаш" відмовити
За якісь попи, чи що.
Які сю шопу поклали
І вірним в дарунку дали,
Щоб їх воші їли в ній.

Ну, — міркую, — замість того,
Щоб помолиться до Бога,
Будете клясти, братки.
Щоб лише ви полягали
То будете зараз знали
Скільки в сіні вошей є!

І заплату із вас зідруть,
І кров вашу вони випють,
Ще й спати вам не дадуть.
Вже декотрі з них лягають,
І моляться і зітхають
Хліпці, дівки і вдівці.

Молодички ті гарненькі,
В них то личка румяненькі,
Що лиш жий з ними та будь.
Лиш баби ще не лягали,
Молитви собі шептали,
Звичайно, як Евин рід.

Вони стільки нагрішили,
Що по кілька раз молились
З окрема за кожний гріх.
А якась там гарна свашка,
То молилась довго й тяжко,
Аж навбридло слухать все.

Боже, — каже, — Єзу, Єзу!
Матко боска й свєнта Фесю
Простіть ви мені гріхи!
Ох, то я вже нагрішила,
То з Гаврилом, то з Данилом
То з самим дяком от се.

Вже не буду, от клянуся!
Та я на бік відвернувся,
Якось сміх мене збирав.
В нас теж колись така була,
Що про всю мораль забула
Як от ся що тут тепер.

Що все до церкви ходила,
Сповідалась і молилась.
Подумав бись, що свята.
Вийде з церкви — чорт підку-
сить

Дивись — з парубками блудить
Дурить Бога, мов не та.

Що неділі причащалась
І поправу обіцяла,
Та поправи не було.
Піп їй гріхи відпускає
В імя боже, й сам бажає
Щоб все її сповідать.

І на що ж от так робити,
Того Господа дурити,
Хіба ж Він того не бачить?
І поправу обіцяти,
І з попами гоцки мати
І так вічно без кінця.

Воно так би виходило,
Як ви б пана налупили
По мордязі, буцім то.
Потім просили прощаня,
То він би вас на каяня
До тюрми післав за то.

Та Бог добрий, все дарує —
Може діточки — міркує —
Нарозумляться колись.
Хочу, щоб вони любились
Не сварились і не бились
Й на землі рай завели.

А що попи тайну сповідь
Видумали, то лиш тому,
Що хочуть вони все знати

Куди "тайну" ту післати
Їм се треба... так... еге ж.

Виджу: Вже й баби лягають,
Від дідів торби збирають,
Щоб подушки з них зробить.
Щоб не вкрав їх хтось для себе
Тому ховають під себе
Й щоб з дідами мягше спать.

Гей, хто в сіні обізвися
І на мене подивися,
Як я мучуся от тут.
Чіхаюся й перевертаюсь
І полегші нич не маю
Зїдять мене на капут.

От пся-креф, якась хороба,
Вона конса, я сен шкробам.
Гей, Ясюню, ти юж спіш?
Та Ясь вже почав хропіти;
Воші не могли пролізти
До шкіри, такий був брудний.

Лиш Ясиха ще стогнала
І довго перекидалась,
Доки її сон зморив.
Трошки втихло — хтось ся молить
Ясь хропить хай Бог боронить,
Там цілюються, то що.

Як на відпусті — звичайно,
Се й Бог любить — дуже гарно.
Він же казав любитись.

А ми от се бідні люди,
Боїмось грішити всюди,
Не он ще й тут між людьми.

Така мисль як нам приходить,
То на серці вона шкодить,
З сорому лице горить.
Богачі ж ся не встидають,
Бо вони сорому не мають,
Качай — мовляв — поки мож...

Щоб не жаль колись старому,
Що у віці молодому
Промарнував гарний час.
Ой часи — часи, минулись...
Не вернуться, й не забулись,
Лишень спомин ся остав...

Коли б ми той розум мали
Колись що тепер дістали,
Були б жили ми не так.
А то попи нас дурили
І страшили і морили
Ніби кожний з нас дурак.

—Не дивіться оком милим
На дівчата чорнобриві
Бо то гріх — в пекло підеш!
Й декотрі з нас так робили
Сповідались і молились
Слухаючи тих попів.

Самі попи добре знають,
Як у світі жити мають,

Се вже всім нам звісна річ.
Аби файні, та потайно,
То в них отсе "чесно" й гарно,
Лише нам великий гріх!

Памятаю ще маленьким,
Як попина вже сивенький
Через наше село шлявсь.
Їхав конем й не йшов пішки
Й возив Мариси дарунки
З Литовиці на Майдан.
Сім миль буде він манджати,
Щоб Мариську повбіймати,
Хоч голову "сніг" покрив.

Аж тут чую: Куме! Куме!
Стережіться, бо хтось суне,
Щоб не став вам на живіт.
Бо колиб вас притолочив,
То вечера ваша може
Вилетіти аж під пліт.

Справді, чути, — хтось там ходить
Мов по гробах опир бродить,
Хрест блищиться на грудях.
Сповідав він цілу днину,
А в ночи, в пізну годину
На нічліг до нас приліз.

Я вже затяг "аллилуя",
Та якась в сіні бабуня,
Як не крикне Боже мій!
Усіх сплячих побудила

I галасу наробила
Бо піп став їй на живіт.

Ох, болить, болить, вмираю!
Вже старенька — так думаю,
До сімдесять дотяга.
Й стогнучи Бога просила,
Щоб хоч до завтра дожила
Й святі тайни ще взяла.

В'на тут прийшла ночувати
Й за покуту вошам дати
Старе тіло покусать.
А тут пописко, драбуга
Чоботиском став на трупа
За молодшою шукав.

Старенька з болю стогнала,
Аж війтиха наша встала
Й взяла в війта сірничок.
Черкнула і засвітила
На бабуню подивилась
Чи тримаєсь ще в ній дух.

Та бабуня лиш стогнала
Й війтиху шепчучи прохала,
Щоб свіжого сіна дать.
Сіно чимось заносило
Бо сей піп немов бурмило
Помяв бабуні живіт.

—Гей, не світіть, божа сило!
Тут воші, сіно, бурмило,
Як би так вогонь повстав?!

То не лишень всі вошиці
Але й попи й молодиці
Всі згоріли би на прах.

І знов шепоти та сміхи.
Як кому от-се до втіхи?
І піп знайшов що шукав...
Й чути добре він проспався...
Немов з пекла в рай попався
Хай му Бог простить гріха.

І що тут я ся наслухав,
Надивився і нанюхав,
То всього й не розказать.
Треба б писать штири роки
Книгу довгу на всі боки
І ще важко все б змістить.

Треба б нічо не робити,
Ні замітать ні ходити
До роботи, так як я.
Тоді може більше втяв би
Як більш на те часу мавби
А так як я, то нема.
Бо панам мушу робити,
І жінці треба служити
Й все того часу нема.

Було лиш зачну писати,
Жінка кричить: — коло хати
Тра відмести сніг, старий!
І лишай та йди небоже,
Думки розлетілись тоже
Й не вернуться вже назад.

І в голові вже їх мав я,
І писати був почав я,
Й через сніжок стратив їх . . .

Ми раненько повставали
Водиці понапивались,
Що за здорова вода!
Хоч бись ходив всі заморя,
То ліпшої як там була
Нігде в світі не знайдеш.

І мамунця кажуть: синку, —
Поснідаємо дитинко,
І треба збиратись домів.
Ще купи свічку Покрові
За нас всіх і за здоровля
Й постав її на престіл.

І я пішов купувати,
Щоб найкращу зторгувати
І Покрові за нас дать.
Аж дивлюся, вибираю
І ту саму надибаю,
Що вчора Миколі дав.

О свічечко, моя біла!
Я думав — ти вже згоріла.
А ти знов на торг прийшла?
Яка ж тебе нечиста сила
З під очей святого взяла?
Се ніяк не розберу.

Ось знак, де я нігтем шкробав
І букву "Д" видолобав.

Самісінька, та сама.
Й знов хочуть за ню заплати
Сам не знаю, що почати
Я ж вже за ню раз платив.

Стаю і дядька питаю
Бо ось з свічков клопіт маю,
Розказую як було.
А він лиш махнув рукою
І потакнув головою
І розказувать почав:

—Ти ще малий, мій школярю
Та вже думки в тебе гарні
Й колись з тебе щось буде.
Лиш учися, синку, вчися,
Бо наука не змарниться,
Ні згубиш їй, ні продаш.

Як навчишся—скарб меш мати
Й колись про відпуст писати
І згадаєш мня нераз.
А свічками як торгують
Луплять грошики й рахують
Я тут надививсь нераз.

Сто раз одну свічку, синку,
Продають вірним, дитинко,
Й що раз грошики беруть.
Одна свічка їм принесе
Сорок корон, може й більше,
Ось як грошики деруть.

Щоб мали за що гуляти
І молодичкам давати,
Та й сміятись з нас вкулак.
Я стиснув дядькові руку
Й подякував за науку
І до мамці скоро йду.

Й розказую, що ся стало,
Як мене попи вшукали,
І що зі свічкою було.
Як тії свічки біленькі
Продають попи, любенько
По сто раз усе одну.

Мама каже: тихо синку —
Попи декотрі грішні, дитинко,
Такі грішні, що й казать.
Їх з пекла не буде видно
Тільки отих два пальці
Котрими благословлять.

І сів я знову на еропляна,
Свічку другу не купив.
І з Гошевом попращався
І в своє село подався
І так відпуст закінчив.

РОЗДІЛ 5-ТИЙ
Про Моє Рідне Село

Летимо ми над містами
І селами і полями,
Знайомі вони мені.
Ось Долину вже минаєм

На Вонилів навертаєм
Калуш, Новицю, то що.

Вже ми ось над Рожнітовом,
Перегінськом й Небиловом
Ось й Сливки — моє село...
Ой Сливки ви мої, Сливки,
Набідивсь я в вас маленьким
І наплакався нераз.

Ще й сьогодні, як згадаю,
То аж серце з жалю краєсь,
Й сльози тиснуться з очей.
Але сльози треба втерти
І весь свій жаль переперти
Не плакать я прилетів тут.

А родину звеселити
І з нею поговорити
Й полетіти дальше в світ.
Ось хатинка коло дуба,
А в ній татко й мамця люба
Вижидали синка в ній.

Не могли ся дочекати
Пішли у могилу спати,
Лиш брат й дві сестрі живуть.
Спіть, спіть, й ми там прийдемо
Тої смерти не минемо
Се справедливість на світі одна.

Лиш бідні скорше вмирають
Богачі довше конають,
Все ж викупу тут нема.

І над селом розглядаюсь
Куди ходив — памятаю
Там в річці купався я.

А тут до школи ходив я
І в той дзвіночок дзвонив я,
Щоб йшла в школу дітвора.
Ой, школо моя, школо!
Мало'м в тобі науки дістав,
Як пішов я в світ за очі
Навіть підписатися не знав.

Бо учитель — старий Поляк
Не дбав він за нас й не вчив.
Тримав писарку у "ґміні"
Й з війтом що дня волочивсь.
А дітвора сама вчилась . . .
Й ви знаєте, як в'ни ся вчуть . . .

Лиш пустують й галасують
А то сваряться і бють.
А учитель як навернесь,
Щоб нас домів розпустити
На обід або вечерю,
То кричить на нас, кричить.

І всіляко називає:
—Бидло хамське, козли ви,
Краковяка то не вчились
І тей Ванди, що втопилась
В Віслє, знацє, пся креф, ви!

І як зачне він нас вчити,
В плечі кулаками бити,

Й польський пацір нам читать.
То верітки, що ми вбирали
І до школи в них ходили,
Нераз скине до землі...

Й не оден 'му з нас в руках зі-
мліє.
Бідне з страху побіліє
Й видно, що з ним щось не те...
Й несе в штанятах до дому,
Щоби чорт з нього старого,
За нас малих шкіру здер!

Аж тепер я 'му відплачуся,
Бо вже-м виріс й не боюся.
Ну, спускай мене у низ.
Злапаю чорта старого
Бородатого й сліпого
Й пітру в ньому всі кістки.

"Не дай, кужуть, серцю волю,
Бо заведе тя в неволю"
Таке саме й з нами тут.
Як злетимо ми до школи,
То твої сини більше ніколи
Не побачать тебе, ні.

Видиш, там жандарми ходять,
І з вітуньом щось говорять,
Чотири їх, чи аж пять?...
Колись оден був на три села,
Тепер доля невесела
Й замість одного — аж пять!

Польща знать селян боїться,
Щоби не обскубали крильця,
Білому орлови... тай...
Як би ти між них попався
Вже б в Канаду не вернувся,
Як раз з Америки оден...

Може-сь читав й памятаєш
Як в Польщі Американця приймали
Як та пацифікація була?
Він приїхав до родини
В гостину на відвидини
Й назад домів повернуть.

А вони 'го так приймали,
Аж штани на нім пірвали,
Й кров сичала аж до хмар.
Мясо кусками відлітало,
Бо его польські улани
Їли живцем, як звірі!

Він кричав з болю: гей, вмираю
Й Вуйка Сема пашпорт маю,
Й думаєш, що помогло?
В'ни пяні були звірюки,
Й неписьменні, як малпюки,
Не вміли письма читать.

Та він трохи відчунявши,
І до Вуйка драла давши,
Показав єму хребет...
То Вуйко так здивувся,
Що аж за голову взявся,
Як побачив рани всі.

Й бере й пише до Юзефа,
Що в польськім краю халепа . . .
Й горожанів моїх бють.
В'ни, Юзю, мої піддані,
Лиш улани твої пяні,
Не читали мій пашпорт.

Вони знають штани дерти,
І під ними шкіру терти,
Й за те мусиш заплатить —
Чотири тисячі долярів
За ті муки і за рани
Дай тому, що потерпів!

Тут Пілсудский лиш вблизався,
Й словечком не відзивався —
Видів, що справу програв.
Витягнув гроші з скарбонки
Й заплатив по тихоньки
За єго муки і кров.
І так справа затерлась.

Як би тим всім селянам заплатили,
Що їх польські улани били,
То з орла би лиш хвіст оставсь.
І панів би чорти взяли
Й тих дурнів би не тримали,
Що бють й мордують народ.

Правду кажеш, любий друже,
Й за те тебе люблю дуже,
Що дотепний ти такий.
Ти в голові пляни маєш

І на перед усьо знаєш,
Куди летіть й що робить.

А я брат, як злосний стану,
То й думати перестану,
І бив би їх хоч би й сам.
І вже хотів тут скакати,
Щоб панів погаратати,
І за кривди ся пімстить.

Хоч би лише на хвилинку
Дати в морду і у спинку
Сісти собі й знов в гору.
І сестрички привитати,
Й їх маленькі любі діти,
Та здаєсь, не доведесь . . .

Моя Віктуся й Миланя
Виглядають мене з давна
Й просять, щоб до них прийшов.
—Приїдь, братку наш любий, рідний,
Й подивись на народ бідний,
Як він мучиться от тут.

Як польські пани, собаки,
Пють нашу кров, як гадюки
Й ні ратунку, ні кінця!
З татка й мамці вже всю спили,
Й їх загнали до могили,
А тепер з нас точать й пють.

І колиж — себе питаєм —
Нам лекше жити буде?
Коли ж уже на тих панів
Боже проклятя прийде?

Прийде... лиш треба добиватись,
Орґанізуйтесь сестри й братя!
Пан оден, а вас сотки!
І сто вас, в одного пана
Своє добро до сніданя
Зможуть легко відобрать.

Он садочок коло хати,
Що маленьким садив з татом
І помагав підливать.
Й я нащепив саду много,
Лиш не дочекав їсти овочів з
нього,
Бо біда вигнала з села.

А он потічок і саки,
Де я колись лапав раки,
Що за смачне мясо з них!
У Канаді всю вечерю,
Або найліпшу печеню,
За одного давби з них!

А там в гаю пас ягнятка
Коровиці і телятка
І баранці бити вчив.
І я там скінчив науку,
Замість в школу йти, пас худіб-
ку
Й баранці малі навчав.

Бувало їх за ріжки злапаю,
Й ґзицерую та муштрую,
Щоб били, як підростуть...
І наука моя марно
Не пішла у світ за дармо,
А приймилась в баранців...

І баранці, мої милі,
Рогаті і чорнобриві
Били лиш грубих панів.
Бувало, як в'ни побачать
Пана з панев, тлустих, вбраних,
То біжуть, як козаки...

Й паня кричить: Янє свєнти,
Які то баран пшеклєнти
Же біє пана і мнє у бжух.
Я сєн броні ренкамі,
А он то свемі рогамі
Зваліл мнє аж до зємі.

І в'на кричить, репетує,
Але баран бє, мордує,
Щоб за кривди ся пімстить...
Й пана в живіт, паню в ребра,
От таких нам борців треба!
Не гне шиї так як ми.

І якось то раз в Петрівку,
Екзекутор в село приплівся
За податок фантувать.
І всьо в селян забирає —
Де що знайде й хто що має

І пся віра не питає,
Що в'ни плачуть й діти їх.

—Ой коровко моя мила,
Не буду тебе вже більш доїла,
Бо екзекутор забрав...
І що я 'го напросилась,
Наплакалась й намолилась,
Й взяв від дітей молоко!

Що ж без коровки робити?
І почала заводити,
Ревним, жалісним плачем.
Так, що здаєсь, як би Каїн,
Почув той плач, то сказавби: на їй,
—Бери коровку домів.

А він, польський кабан пузатий,
Келюхатий і перкатий,
Навіть вам ся не здрігнув.
І всьо до брички пакує,
Привязує і рахує
І так аж до нас зайшов.

І заходить до обори,
До комори й до стодоли,
Й в стайни телятко знайшов.
І бере руков за шийку,
Другов ззаду за хвостинку
І так провадить на двір.

Й до воріт з ним машерує,
А мій баран вже готуєсь,
Щоб 'го добре привитать...

Й як розженесь з десять кроків,
І як гримнув в ребра й боки,
Аж кров стала на рогах.

А він, мов здохлий кониско
Перевернувсь й ножисками
Накрив тулов і баньки...
Й йойкається і вмліває,
Бо зломані ребра має
Й повно страху у штанах...

Се, мов грім з ясного неба
Вдарив 'го, й так 'му треба,
Щоб він от тут і сконав!
Й щоб перестав забирати
Людську працю й плач робити
В селі, немов за вмерлим.

Чую шепче: "воде, воде,
Подайцє мнє людзє добре,
Бо заґінєм — води хце'м".
І ми там гноївку мали,
Начерпали і подали
Замість води — хай 'ї пє.

І так він зо дві годині
Відпочивав по "гостині"
Поки здужав встати сам.
Селяне ж з брички забрали
Свої річи, а барана величали
Аж під самі небеса.
Що так сильно зміг 'му дати
Що в'ни вспіли всьо забрати,
Нім він до брички прийшов.

Й жінка коровку забрала
Й баранови дякувала,
Щоб здоров ходив та бив.
Що відбив її красулю
І діточки на вечерю
Будуть мати молоко.

Аж ось кличуть нас до суду.
Екзекутор, той паскуда,
Заскаржив нас й барана ..
Й ми податок заплатили,
Бодай его чорти взели,
Що ж він хоче ще від нас?...

І оба з татком вповідаем,
Що він селян обдирає
Й сам він, — мовлю — завинив.
Бо прийшов на нашу обору
Й не казав нічо нікому
Й теля і ягнятко брав.

Баран, немов добрий тато,
Став ягнятко вбороняти,
Бо екзекутор на нього не старавсь...
Щоби ви панове, робили,
Чи екзекутора б не били,
Як би ваших дітей брав?

Й з барана в суді сміялись,
Що аж по під боки брались.
"Правда, правда, чему ні?
Як би он брал мего Яна,

То екзекутора, ґалґана,
Я би біл, же он би здех!"

Аж на серцю легше стало,
Що судії так сміялись
З барана й дітей его.
І вже певно, баран крепкий.
Не піде от тут до клітки,
Щоб відсидіть пару діб.

—Яке право ви се мали —
Екзекутора питали,
Баранові діти брать?
Ви не сміли йти до обори
Доки ґазда не позволить
Й він податок заплатив.

Ви їхали в села пяні
Й книжок з собов не узяли,
Й провинились ви сами...
На друґі раз нєх пан то зна
І з інтабулі вицьонґа
Кто заплаціл а кто ні.

—Я хце, жеби баран ґруби
Зараз пошедл ту до цюпи,
Он мнє зьобра поламал.
І людзє зе мнє сєн смялі
Замяст води ґноювкі давалі,
Нєх заплаці за тен встид.

"Ми книжки всі розглядали
Й за параґрафом шукали,
Щоб мож барана судить...

І нема здаєсь права на світі,
Щоб барана, що боронив діти,
Мож судити й карати.

Будь пан здоров й най пан знає,
Й барана не зачіпає,
Й телятка не можна брати.
Бо як би бугай прискочив,
Й пана за "бжух" притолочив
То з пана лишивсь би лиш фляк . . ."

Так з барана "вину" зняли
Й до дому єго нагнали,
Бо баран мав слушність тут.
Своїх дітей вбороняти
І не дати єму взяти,
Але бити, щоб він здох.

Й барана в селі славили,
А декотрі своїх вчили,
Щоби вміли добре бити
Як екзекутор приїде
І по селах знову піде
Чуже добро рабувать.

—Куди хочеш ще летіти?
У гори, — мовлю, — в Карпати,
Там овечки й бриндзя є...
Треба з селом попращатись,
І у гори нам забратись,
Недалеко вони вже тут.

Ой, гори, мої гори!
Я вже думав, що ніколи

Не побачу вас опять.
Колись я в вас молоденьким
Пас овечки, й веселенько
На сопілку собі грав.

Пращай же моя оселе!
Й мій народе, невеселий,
Братя й сестри, дорогі!
Я рад би в село злетіти
Й привитати вас і діти;
Та жандарми — так дарма...

Пращайте любі, пращайте,
Й злим словом не споминайте,
Що був близько й не вступив.
Через польського жандарма,
Я летів сюди за дармо
Й через нього так зробив...

Бо знаю, що він жорстокий,
Й бє селянів з усіх боків,
Й сему шкіру з них вже дре...
Щоб чоботи собі вшити,
Й по грудях ними місити
Тих, що з них шкіру здер.

О, нелюдське польське панство,
Ви ще гірш як татари!
Ви в людськім тілі звірі.
Мучите народ і бєте
Й жити єму не даєте
Й вішаєте за ніщо.

О, кате, польський кате!
Тобі теж прийде заплата
Так, як в Відни одному.
Там збожеволів катюга,
За невинних, що брав на шнура
Так само прийде й тобі кінець.

І ти збожеволієш —
Не минеш людського гніву
Впадеш... й шнур покинеш...
Бо злапають тебе як пса
І повісять не за шию,
А за ноги, пане дзєю,
Й будуть бити, щоб ти здох.

За всі наші кривди й муки,
Будуть рахувати буки,
Щоб хоч тисячний дістав . . .
Що твої улани втяли,
Коли мучили селянів—
Памятаєш, — ти пся-креф"?

За Цепка, за Шеремету,
За Мельничука й інших героїв,
Що й не зрахувать їх усіх...
Яких ви на той світ післали
Й задармо в них житя взяли,
Щоб не сконали за них!

Прийде, прийде й вам заплата,
Як не від батьків, то від синів,
Але напевно прийде!
І будете ви шукати

Мишачих дір, щоб ховатись,
Від селянського гніву.

Я по світі буду літати
Й за вас усім розказувати,
Що ви за чесні пани...
Вдерлись в наш край як фашисти
Й ще гірше як гакатисти
Точите з народу кров.

Рабуєте все від нього,
Щоби було вам зза чого
Файні фраки покупить.
А паням сукні шовкові
Й на те, пани гонорові
Здирають з бідних селян.

Ей пани ж ви, мої дрібонькі,
Пани ж ви, мої пани!
Будемо вас з краю гнати,
Аж вам буде лоб тріщати,
Й вже не далеко ті дни.

Ще раз над селом крутився
І на нього подивився,
Може вже й послідний раз...
Й певно більш 'го не побачу,
Сиджу на хребті, тай плачу,
Як плакав малим колись...

—А ти, що знов румаш, брате?
Перестань — летім в Карпати,
Будь веселий, — що тобі?
—Тяжко веселому бути...

Минулось . . . й не мож забути,
Й тепер тут все пригадав.

Он дівчатка, що'м любив колись
Вже виджу бабами
І панови жнуть пшеницю
З якимись дідами.
Польща так їх постаріла
Пани й жура зїли
Й не співають так як колись,
Немов поніміли.

Будь здорова Миланочко,
Віктусю й Парасю,
Мабуть я більше ніколи
Вас вже не побачу.

Мої кости в сиру землю
За морем сховають,
Й чи помянуть, чи забудуть,
На них се лишаю.

Я вас всіх в селі пращаю
Й стискаю вам руки,
І здалека відчуваю
Ваші страшні муки!

Будьте ви мені здорові
Й тримайтеся кріпко!
Незабаром вже тих панів
Візьме від Вас дітько!

ПІСНЯ 6-ТА

Про Гори Карпати

І у гори, у Карпати,
Швидко летимо ми, брате
Й по дорозі розглядаюсь,
Є про що писати...

Сюди в війну, цар російський
Гнав своїх салдатів,
Щоби військо австріяцьке
В горах мордувати.

Тут австріяк притаївся
Мов єго немає...
Лишень стріли та каміня,
Він із них пускає.

І як царські ґенерали
Тут своє військо зігнали,
То з них бідних, у Карпатах
Лиш кістки остались.

Й котрих кулі не трафили,
Каміня добило
І з армії, що там була,
Лиш кілька лишилось.

Куди глянеш на полянці,
То всюди могили —
Там росіян з австріяком
Лежать, бо... побились.

І ворога із ворогом...
В одну могилу вклали,
Може хоч в ній помиряться,
Як тут інакше не знали...

Бо їх гнали, щоби себе
Взаїмно вбивали —
Царі, пани й ґенерали,
Чорти би їх взяли!

Та правда, їх вже забрали...
Я так згадав з злости,
За те я би бив їх, рубав,
Хоч вже мертві кости...

О, гори мої любі!
Жаль мені на вас, Карпати,
Що дивились на ту різню
Й не могли повстати.

Було каміня не дати
Росіян вбивати
Австріяків намовити,
Щоб сказали — братя!

За що ми будем битися?
Давай поєднатись.
Нехай царі й ґенерали
Йдуть за нас вбиватись.

Вони дурні, та ще й пяні
Нас сюди зігнали,
Щоби ми себе, братіки,
Задармо вбивали.

Бог приказав — "не убий",
Й люби врага свого,
Царі, пани й генерали,
Не слухають Єго.

От так було їх намовить
Й відваги додати,
Щоби вони не боялись
Друг друга пізнати.

Лиш смерека обізвалась—
"Лиш я не давала
Убивати бідне військо
Й кулі заховала...

Видиш, скілько в мені дір?
Що кулі прошили,
Та много з них в моїм тілі
Навіки лишились...

Бо каміня як з гір котилось
Я 'го собою спирала,
Щоб росіянам в долині
Житя дарувало."

Дякую тобі, смереко!
Бо правду говориш.
Навіть як дощик падає,
Ти теж єго ловиш.

І не біжить скоро в річку
І не робить повінь...
Бо із твоїх галузочок
Спливає поволи.

Але пани тебе ріжуть,
Та з горів таскають
І продають, а за гроші
Пють собі й гуляють.

Знаю я тебе, смереко.
Нераз ночував я
Під тобою, й здоровіше,
Як у хаті спав я.

Бо ні дощик не крапає,
Ні вітрець не віє,
Лиш запалиш собі огник
І спиш, а він гріє.

Чую, вівчар на фуярі
Жалісної грає.
Другий сидить на колоді
Й сумної співає.

Ой, гори ви, й полонини
Й високі Карпати!
Якось сумно й невесело
Нам в вас овечки пасти.

Причуваєсь стогін землі
І лускіт гарматів
І вже танець починаєсь
Й чорти будуть грати...

Оден біжить без голови,
Другий ніг не має...

З третого утроба тягнесь —
Просить та благає:

“Добий мене, добий мене —
Мій любий камрате,
Добий мене, — най не мучусь,
Тяжко так конати.

Й сотки тисяч, й міліони
Так полягли в бою
На тій війні, дуже страшній
Смертію із болю!

І як Бог дивиться на то?
Чи бачить Він, братя?
Що позволив так страшенно
Дітей мордувати?

Чи дивиться, та не бачить
Й плачу їх не чує,
Як царі і ґенерали
Салдатів мордують?!

Але що ж я?... Летім звідси,
Тут лиш пекло бачу,
І сумую всю дорогу,
А нишком то й плачу.

Чуєш, голос тих погибших?
Просять в Росію летіти
І узнати й подивитись,
Що роблять їх діти?

Як їх жінки і сестрички
Й братя проживають?
Бо вони й в могилі чули,
Що там вже царя прогнали.

Того, що їх закопав тут
Живцем у могили
Й всіх собаків, що їх сюди
Битися післали.

От, нарешті, й вони дістали
За нас всіх заплату:
Сконав цар і ґенерали
Й царята прокляті!

Й немов видно, як із гробів
Всі повилазили,
Щоб попращать нас в дорогу,
Й знов в них ся закрили . . .

Щось страшного! Мов по битві,
Як їх хоронили...
Так усі нам із своїми
Ранами зявились...

І я зімлів з того привиду
То й більш писать не міг про них.
І там ми їх полишали
У гробах холодних...

ПІСНЯ 7-МА

Про Радянську Україну

Летимо ми на Смолоду,
Ясень, Луков й Солотвину,
Майдан, Листя й Станиславів.
І Заліщики минаєм,
З погордою поглядаєм
На то місто із гори.

Там Мельничука убили,
Що боровся кілько сили,
Проти панів — за народ.
Й найкращих борців за волю
Побили в нерівнім бою
Польські пани й їх кати.

Спіть, спіть і сніть про волю,
Бо не довго вже горою
Пани будуть над людьми.
Вже приходить час й година,
Що і маленька дитина
Взнає, що богач, то дерун!

І повстануть — всі повстануть,
Й годувати перестануть
Свойов працев, всіх панів.
Й як ще пани схочуть жити,
То мусять на хліб робити,
Так, як Господь повелів.

Й летимо ми за границю,
Щоби Вкраїну — дівицю,

Побачити мов в вінку.
Вона що лиш розвиваєсь,
Та собаки не питають —
Гавкають на ню що дня.

Й звідки декотрий зявиться,
Пише й бреше аж казиться,
Немов бачить в їх оці тріску,
А поліна в своїм оці
Він не бачить, щоб їм в боці
Сто кольок встрягло за се.

Й така безчесна огида
Не має ні трошки встиду,
Що про всьо так явно бреше.
Та ще немов тим чваниться,
Що має брехнів копицю
Й дає другим проликать.

Пише й кричить, що на Вкраїні голод
Й сорок-міліоновий народ
Всіх собаків там поїв...
Й так на собаках розїлись,
Що їх всіх на світі б зїли,
Щоб лиш в зуби їх дістать...

Або піп як писав брату
Із Росії тут в Канаду,
І між іншим ось таке:
"Прямо, — пише — нас зїдають".
А я мовлю — добре мають!
Щоб здоровенькі були.

Щоб їм животи травили
І зуби їх не боліли,
Щоб вас зїли до ноги...
Нам вас і так вже не треба,
Й самі трафимо до неба,
Коби лиш воно було...

Але царство тут на земли,
То лиш ви, й пани з панями
Мають єго, а не ми.
"Що, за царство ти говориш?
Царство побачити хочеш?
Я покажу тобі, лиш дивись!

Ось тут безбожники, як попи їх
звали —
Із пекла рай збудували
Його розбудовують ще до
днесь.
І як всьо гарно врихтують,
Вибілять і помалюють,
То кращого й в небі не знайдеш.

Он дивись, на ті палати,
Де колись царі пузаті
Й ґенерали жили в них.
Робітники днесь їх мають,
Свою працю сами вживають,
В них собі рай завели.

Й по трудах в них спочивають
Їдять собі, пють й гуляють,
А спочивши знов до праці йдуть.

І так всьо йде за порядком
Точно, рівно, у всім гладко,
Що аж любо глядіти.

"Ми вже, товариші, спочили,
Тепер ви йдіть тут і наберіть сили.
—Так говорять, чую вони.
І знов підем працювати,
Щоб царство добудувати
На славу нам й на весь світ."

І працюють і будують,
Й що вже набудували вони!
Куди глянеш — всьо будинки
Міста, парки і фабрики,
Музеї, шпиталі, Дніпрельстан,
Мости, дороги, то що.

Й понад Харків перелітаєм
І дивимось і не пізнаєм;
Той, чи не той Харків він?
Там такі мури поклали,
Що ню-йорських перегнали,
Прямо сягають до хмар!

А памятник Шевченкови
Який збудували!
Він найбільший на Вкраїні.
Слава Вам за нього, слава!
Що Шевченка спомянули
"Не злим, тихим словом."

Пролетарських письменників
Вони люблять і шанують,

Як він пише і трудиться
Єму помагають.
Не так, як в нас, творці книжок
З голоду вмирають...

Як Франко, Руданський й другі
В голоді писали...
Й колись наші патріоти
За них не подбали.
Й вони усі бідолахи
Страшенно бідили
І через те так скоренько
Пішли до могили.

Сам піп, отець Руданського,
Відцурався сина,
Що на "ксьондзів" писав Степко,
Невірна дитина...

І студента медицини,
Сухоти скосили...
Й гумориста молодого,
Взяли до могили.

І ти замовк... не співав довше,
Й розсипались перли...
Й много творів, — наші скарби
Із тобою вмерли.

Степаночку! Любий друже!
Люблю Твої вірші дуже.
Деклямую їх й співаю,
Й на ґітарі приграваю.

А народ? — то що й казати,
Як пічне тобі плескати,
То аж залі ся трясуть!
Й аж земля дрожить під ними,
Як передають до могили
Тобі славу й честь за них.

Й Твої твори, Іване — друже!
Я читаю, й люблю дуже!
Написав Ти їх досить...
Хоч в голоді й зимній хаті,
І обдертий у лахміті,
Ти дрожав, але писав!

Лупав скалу... пробивав дорогу,
Щоб той народ свій, темний, убогий
Визволять з темноти й неволі.
Й показать єму світло правди,
Й направить его на той "каменярський шлях",
Що Ти збудував его своїми кістьми і кровію,

Щоб синам, як не собі,
Кращу долю в боротьбі —
Вибороти бажав Ти.
Та многими погорджений
І голодом виснажений,
Ти під скалов поваливсь.

Днесь по Тобі панахиди
Відправляють ті сновиди,
Котрі на Тебе з за житя плювали,
І з амвонів проклинали —
За правду, щось говорив!

Але зерно те, що Ти посіяв,
То єму нічого не заподіяв
Увесь їх чорний апарат...
Воно зійшло вже і достигає,
Й Тебе, Батьку, величає
За мудрість Твою, щось нам
лишив.

Й ось я собі так думаю:
Старе й нове споминаю
Й над Києвом, виджу, ми.
А він, стародавна столиця,
І красунь, що подивитись
На нього, аж любо вам.

Се гордість всеї Вкраїни,
Ще й церкви для кращого
Змінили на школи в нім.
А Дніпро й єго пороги,
Дніпрельстан і всі заводи,
Вони найбільші на весь світ!
Там електрику виробляють,
По всій Вкраїні пускають,
Щоб гарненько їй світить.

І степи в лани змінили,
Поорали й посіяли,
Й пшеничка немов Дунай!
Певне й голоду не має,
Як собачий рід гавкає,
За границев, щоб він здох!

"Степи мої широко-полі,
Степи мої милі!"

Так Шевченко за степ писав
Й Він тутка в могилі.

Царі Єго замучили,
З своїми катами,
Й молодого ще ґенія
Загнали до ями!...

Й біля Дніпра, широкий степ,
Гора, й в ній могила,
Що найбільшого поета
В собі схоронила.

"Поховайте, та вставайте,
Кайдани порвіте!
І вражою злою кровю
Волю окропіте!"

Поховали, й повставали,
Й кайдани порвали!
Й той царат, що Тебе замучив,
Навіки прогнали!

Встань наш Батьку, подивися,
Що зробили діти...
Заповіт Твій вже сповнили
І будеш радіти!

Вони царів, панів й катів
Давно вже прогнали
Обчистили край з неробів,
Й бідним землю дали.

І ось прийшли тисячами
Честь Тобі віддати
Не кріпаки, й не під царем,
А вільні народи!

І Тараса ми витаєм,
Й могилу обіймаєм,
Бо тут лежить Той, що нас
збудив,
Слава Єму, слава!

Пращай Батьку, може мені
На Твоїй могилі
Не доведесь більше бути...
Пращай, Батьку милий!

І знов сіли, й полетіли
Дальше по Вкраїні
Подивитись, як в ній живуть
Ґазди і ґаздині.

Чи здорові і веселі?
Й чи їли та пили?
Бо за ними патріоти пелюдські
На всім світі зжурились...

Дивлюся я, й своїм очам
Не імію віри...
Роблять собі, пють, гуляють,
Й люблються без міри.

Не так, як в нас, там за морем,
Що страшно й жартувати,

Бо як Бог дасть їм діти,
Нічим їх годувати.

Заробить грошей нема де,
Щоб хліба купити,
Й волілись би не родити,
Ніж там в злиднях жити.

А в них є чим годувати,
І є в що вбирати,
І тішуться, як Бог дає
Діточки до хати.

А женщини, які гарні...
То раз красавиці!
На всім світі ти не знайдеш
Кращих за їх лиці!

На них лише надивитись
І їхньов красов впитись,
То і вмирати'б не жаль,
Ех, коби так молодий я!

Літа мої молодії
Проминули мов в неволи
І не вернуть вже ніколи!
Лиш на серці сум остався.

З дитиньства добра не знав я,
Й в старшім віці те саме...
І вже певно не зазнаю,
Доки в грудях серце бєсь.
Хіба що в сні розкошуєш,
А мине сон — знов біда!

Недостатки, жінка лаєсь,
Горб на плечах й сивий волос,
Й чоловіка мов буря колос,
Біда гне аж до землі.

ПІСНЯ 8-МА

Про Радянський Союз

І Вкраїну перелітаєм
Й до Росії навертаєм,
Й злетіли над Ленінград.
А він, твердиня, столиця,
З портом, і морська водиця,
Двигає їх кораблі.

Й всьо стоїть на поготові...
Матрози крепкі, здорові,
І салдати — мов дуби!
Певне й годні добре битись,
Що бояться приступити
З за границі вороги...

І до нас салітирують
І сміються та жартують
Й чекають на ворога... в'ни.
Ми теж салют їм віддаєм
І хусточками махаєм,
Щоб здорові нам були.

Вже Ленінград ми минаєм
І дальше край оглядаєм,
Он студенти з гаю йдуть.
Грають собі та співають,

З вакацій до шкіл вертають
Веселі, не такі як в нас ..

Не журяться, що за школу
Не буде чим заплатити,
Так, як в нас... Їм край платить.
Й на вакаціях їх тримає
І годує та вбирає,
Щоб здорові вчились вони!

А в нас в Польщі, лиш панські
діти
Кінчать школи, а біднота
Й думать не сміє про них.
Бо нігде грошей узяти
Вищі школи оплатити
Й хоч сідай та з жалю плач.

Й бідний ґеній йде до пана
За форналя в науку...
Оре землю панам на хліб,
Й думає з розпуки:
Чому ж я не можу школи скінчити
І для народу робити?
Хоч я здібний, то не мож.

Й мої здібности без школи
Змарную на панськім поли
Й людству не принесуть хісна!
В школах вчаться панські діти,
Ми ж мусим на них робити,
Ще й мають нас за дурних...

Ей, паничі мої мудренькі!
Й ми би були розумніщі,
Та науки в нас нема!
Ви сто раз від нас були б дурніщі,
Як би скільки школів мали,
Що декотрі мають з нас...

Й так над дітьми задумався,
Що вже й забув, що я лечу,
Й над Москвою аж стямився.
"Москва, Москва, голоси чути,
Радянська столиця, люди,
Так туристам говорять.

І на автах їх розвозят —
По готелях, де хто хоче,
Дають їм обслугу, то що.
І я мовлю: тут сідаймо,
Пообідаєм собі файно,
Поговорим й відпічнем.

Розглянемось, погуляєм,
Й потішимось їхнім краєм,
Й розкажем про нього усім.
Побачим їхні порядки,
Й які голови Радянські,
Більші від наших, чи ні?

І чи вони ріжки мають,
Чи голови накривають
Шапочками, так як ми?
Бо тут нас ними лякають,
Що, мовляв, в'ни ріжки мають
І хвостики, як чорти.

За те все я хочу взнати,
Й правду про них написати,
Бо брехні не любю страх.

В нас пани в шляфирках ходять
Й циліндри високі носять,
Що блищать в них як гадя.
Лиш під ними вітер віє,
Бо розуму не іміє...
Побачим, як ходять вони.

І покрутив він крутилом
І на площу воно сіло,
Й позлізали з нього ми.
І на вільну землю стали,
Де ні пана, ні Івана,
Лиш робітники — брати.

Й вони почали нас витати,
Тішитися і плескати,
Що до них в гості прийшли.
Що з за моря аж летіли
Й відвідати їх хотіли,
Й подивитись на їх край.

"Ми гостям дуже раді!
Оглядайте всі наш край.
Й скажете вашій громаді,
Що ми з пекла робим рай.

В нас богачів вже не стало,
Щоби бідних обдирали,
Й жили гойно з праці їх.
Ми давно вже їх прогнали,

Й селянам землю роздали,
Й всі живемо мов в раю.

Он ті шопи, на штири милі,
Повно зброї в них ми склали,
Ще з великої війни.
То сусіди нам післали,
Щоб свої своїх нею убивали ..
Але їм се не вдалось!

Ми зброю всю в тих собак забрали,
Й на памятку тут зложили,
А їх до чорта прогнали.
Бачите, де наша сила?
І спаситель всього мира,
Червона Армія в нас!

Й теньки, канони, ґранати,
Аеропляни і гармати,
Всьо можете оглядати.
Я аж за голову взявся!
Бо ще не бачив від коли вродився,
Скільки зброї, що тут є!

Є — міркую — чим ся бити...
Й є з ким "город" боронити,
Як би "рити" хто прийшов.
Й вони всюди з нами ходять
І у Кремлін нас заводять
Там, де лежить, Ленін, брат!

Той, що боровсь до загину,
Щоб царя й панську родину,

З Росії вигнати геть.
І вигнали, й голодним хліба дали,
Слава Йому за те, слава!
Народи кричали аж Кремлін дрожав.

Й було там кому кричати,
Бо міліони салдатів
Робили Йому парад.
Попри статую ходили
І Йому честь віддавали,
Всі з пошанов до Нього.

Й слава Ленінови не втихало,
Але по Червоній Площі лунало,
З міліонових грудий.
Й бесідники на трибуні
Говорили оден по другім,
Й Сталін теж мовить почав.

Я слухаю, обсервую,
І дивлюся, та й міркую:
Що за мода в них от тут?
Ні ковнірця на нім ні краватки,
Й без циліндра, просто вбраний,
А так мудро говорить!

В нас й краватки надівають,
Й циліндри високі мають,
Й рукавички на руках...
А прийдеться говорити,
То не варт на тріску взяти
Й кинути ним аж під пліт...

"Ви, туристи зза границі,
Що прийшли до нас подивиться —
На наш Радянський Союз,
То дивіться і всьо знайте,
А що вам не ясно, нас питайте,
А ми вам пояснимо.

А як вернетесь до дому,
То роскажіть правду народови
свому,
Що ви бачили у нас.
Як ми всі от тут працюєм,
Й без царя й панів ґаздуєм,
Й більше тих трутнів не годуєм,
Як годують їх ще в вас.

Й як почали Сталінови плескати,
Урра, і браво кричати,
То я аж тоді пробудивсь.

1936 р.

ПРО СТВОРЕНЯ СВІТА І НАШІ ПРАРОДИЧІ АДАМА І ЕВУ

Уже тому міліони,
А може й біліони
Років, як от-се було...
Що я згадую тут нижче
Щоб прийти до правди ближче
І знать звідки ми взялись, то що.
Сам Бог нами турбувався,

Але звідки Він Сам взявся —
Се ще не всім звісна річ.
Кажуть, що був і в пітьмі блукав,
Поки сонце не зділав,
Щоби пітьму ним прогнати,
Щоби в лісах всі звірюки,
Малпи, медведі й гадюки,
Раділи, плодились, росли.

Щоби земля свій плід дала
І немов тим раєм стала,
Щоби яблінки росли ..
Щоби все було по моді
Й чоловіку на вигоді,
Як колись у рай прийде...
Й так все гарно зрихтувавши,
Місяці і звізди виявши
Ніч і день зробив, як стій,
Щоби звірі в ночі спали,
А в день собі брикали,
Боятись нема кого...

Бо мисливців ще не було,
Щоб били звірів за дурно.
Лиш та малпа де-не-де
Зза дерева заглядала,
Та лабами воювала,
Бо зброї не мала ще.
Нині зброєю вбивати,
Якийбудь дурень потрафить,
З голими руками бийсь!
Міряй свою силу з силов
Й народ сильний, мов бурмило
Всіх малпюків поторощить.

Та днесь малпа птахом літає
І на дітей бомби кидає,
Бо фашисти так велять.
А вона дурна й нікчемна,
Без серця, бридка, мерзенна,
Виконує розказ їх...
А як мами умлівають
За дітьми — байдуже їм.
То малпи вже трохи вчені,
Й тому вони такі мерзенні,
Що не мають жалю нич.
Їх лиш треба міцно бити,
Силу силов вигонити
Сльози не поможуть їм нич.

В воді создав риби, раки,
В повітрі много птахів,
І здається вже скінчив.
Хотів собі відпочити,
І семий день освятити,
Подивитись, що зробив...
Аж дивиться, оглядає,
А чоловіка ще немає
Треба й єго сотворить.
І давай глину місити,
І воду в жменях носити
Та пальцями колотить.

А далі почав ліпити,
Немов той муляр, мастити,
Щоби гладке тіло все,
Живіт, ноги, руки, плечі,
Щоб, мовляв, з глини до речі,
Був гарненький чоловік.

Поставив єго під плотом,
Щоби сонце оборотом
Сушило фіґуру ту.
А сам ставши міркувати,
Як би душу ту загнати
В нього, щоб жити почав.

Як вже висхла та фіґура,
Глина стала немов шкура,
І волосям поросла...
То Бог лишень прихилився,
В рот му дмухнув й подивився,
Як Адам вже живий став.
І почав з ним говорити,
Тішитися і гостити,
Чим лиш Господь в раю мав.
І дитинков свойов милов,
Розумнов і уродливов —
Так Бог Адама назвав.

І Адам в раю з Богом жив
І нічим не согрішив,
Пив лиш собі та гуляв,
Бо Євуні ще не мав...
Та як Єва у рай прийшла
Й біду з собою принесла.
Вуж на яблінці ся-зявив,
Й Єву на гріх спокусив.
А вона Адама звела
Й "заказаного" 'му дала.
І так дальше воно пішло
То ж послухайте, як було: —

Адам Єву тому взяв,
Що 'го Господь покарав,

Ще й із раю вигнав їх
За якийсь там тяжкий гріх...

Я здається, не грішив,
Нічим Бога не в'бразив
Та Він мене покарав
І недобру долю дав...

Їх карать було за що,
Бо зробили бідним зло.
І рознесли по земли,
Щоби народи росли.

Нині в світі, — куди глянь
То з бідноти живе пан.[1])
Роблять на пана, аж мруть
Й за те Адама клянуть —
На що Він їх сотворив
І на земний рай пустив?
Щоби бідний бідував
І в раю з голоду вмирав?

Чи ж не лучше то було
Не творить от-те діло...
Й нас в сей світ не создавать,
Щоб в нім плакать й бідувать?
Не даром же Господь Бог
Вигнав з раю їх обох.
Надивився Він на них,
На їх коханя й на гріх...

І до Адама рече:
— Мене гріх той твій пече,

[1]) Крім Радянського Союзу.

Що ти в садку сочиняв,
Як з Евою яблука рвав!
Та ж Я тобі заказав,
Щоб ту яблінь обминав.
А ти лазив на ню й рвав
І гріха не побоявсь!
Забирайся, куди хоч,
Я вам казав, що не мож
З неї яблук коштувать
Й мою заповідь ламать.

Я не винен, то вона
Мені ябко те дала...
Я вкусив, і забувся так,
Й в горлі стало, як кулак.
І як бачиш, весь свій вік,
Ходжу з ґулев як на сміх...
Й Сам, Ти Боже, завинив,
Що чортяку сотворив.
Бо на що ж було того
Мінять у вужа єго
Й на яблінку посилать,
Еву на гріх намовлять.
Ще й мене скусила вона
Й заказаного дала...
Й через неї я от се
Мало не вдавив себе.

Бо як би був ябко проликґ
І мав той Твій гріх за пшик,
Як Ева зробила се —
Тепер в неї гладке все:
Шийка личко і ніжки
Не зароста так, як ми

Оба, Боже, як малпи,
Ще й з ґулями, я і Ти.

На щось чорту язик дав,
Щоб до Еви щебетав
І хвалив яблука ті.
Ще й хвостом вказував котрі.
А й хвіст в нього, Боже, хвіст,
Щоб він від тих яблук тріс!
Або ними ся вдавив,
Щоб лиш Еви не любив.
Він житя мені псує,
З Евою жити не дає;
Він ще гірший, як свиня,
Лазить, рие, все, щодня...

Видиш: в ухо шепче їй.
Та гадина, отой змій,
Ще й лапками обійма
І до себе пригорта.
І терпіти єму се?
Не витримаю, бігме!
Але вбю гадюку ту
І повішу на гілю.
Най говорить весь мій рід:
Адам бє тя, наш прадід
За те, щось Еву скусив,
Й первородний гріх зробив.

Бог лиш слухав та мовчав
І з сина ся дивував,
Що мудрий єму ся-вдав
Навіть батька перегнав...

Еву Ти мені создав
З мого ребра, щось зламав,
І належить вона мені,
Гріх же любить її, чи ні?
На що яблінку садив,
І всю біду Сам зробив?
Всезнаючий, знав Ти все,
А зробив таке дурне...
Заказане деревце
Посадив ти, як сільце,
Щоб нас на ньому спіймать
І судить нас, як той кат.
Ти ж знав, що діти Твої
Духом й тілом ще слабі,
Й заказане деревце
Буде їм на очах усе;
Й будуть яблука зривать
Й одне одному давать . . .
Тому, що Ти їх заказав,
Щоб ніхто їх не рушав.

—За непослух вчинив гріх,
Будь ти проклять і твій рід!
З землі ти є, в землю підеш,
Й вічно жити не будеш,
За ті яблока, що рвав,
І з Евою смакував . . .
В поті чола будеш ти,
Хліб там їсти на земли;
Ева буде біль терпіть
Й грішних дітей приводить
За непослух, кажу Я,
Буде мучитись вона.
Первородний той ваш гріх

Буде мучити вас всіх.
Немовлята муть вмирати
Й через пекло в рай летіти
І там крильця обпалять.
Впадуть в пекло і згорять
За те, що ссало воно
В мами грішне молоко.

— За наш гріх будуть горіти
Мої потомки, невинні діти —
Несправедливий Твій, Боже,
суд!
Бо як родичі грішили
Й заповідь Твою зломили,
Най покутують сами.
Бо воно, мале дитятко,
Невинне, що согрішив батько—
За що ж караєш єго?
І у пекло посилаєш,
І на віки проклинаєш
Й справедливий Ти за те?

Суди мене! Кажеш — винен.
Але дітей не повинен
Ти карати за наш гріх!
Бо вони будуть нарікати
Й мене вічно проклинати
Мов я винен, а не Ти.

Адам з жалю аж заплакав,
Бог щось думав, й не балакав.
Зі злости аж зморщив чоло.
Далі почав говорити,
Щоб Адама вдоволити,
Бо він плакав як бідак.

—Я вам пішлю Сина Свого,
Який спасе вас від сього
Первородного гріха.
Він за вас буде вмирати
На хресті, щоб дарувати
Вам гріхи й по смерти рай.

— Аж по смерті рай вбіцяєш
Тепер з нього виганяєш!
"З землі єси в землю підеш"...
І як в землю ми підемо,
То вже в раю не будемо,
Се більше, як певна річ.
З нас дух вийде, і з вітрами
Полетить собі світами,
Бо без тіла, що ж він варт?
Душа, то дух, — ні їсть, ні курить
І Евуні вже не любить...
Й таке царство чорта варт!
Ти, мене лиши в сім раю
Поки живу, най вживаю
З Евою розкошів єго.
Бо Ти дав смерть, й ми помремо
Й чортови в зуби підемо,
Правду кажу я, чи ні?

— Не сварися й не питай
За яблука оддав ти рай.
І, як бачу, мудрий став,
Як Евочку ти дістав.
Колись ти був, як ягнятко,
Приходив до Бога-Батька
І невісти все прохав.
—Ви мовляв, весь світ создали.

Звірів, малпів спарували,
Лиш без пари я зіставсь.
Все бувало, Мене мучиш
За ню, бо жениться хочеш.
І Я рішивсь її создать.
Спустив твердий сон на тебе,
І вирізав ребро з тебе,
І невісту сотворив.
А раненько, як привів
То ти ще й ребрів не згоїв
Й цілувавєсь їй та обіймав,
Мов операції не мав...
А тепер ти Бога хулиш
Замість дякувать — ганьбиш,
Що вибрав з тебе ребро
Й сотворив жінку — добро.

— Велике мені добро
Зробив Ти, — зломав ребро
Й сотворив з нього таке,
Що лиш серце моє пє...
З чортами за неї бийся,
За малпюками вганяйся.
Кожний лише очи дре
На ту Еву, куди йде...

— Еву, мов райську квітку Я сотворив,
Щоб мужеський рід її любив
І щоб ти задоволений був
Не сварився з батьком і не дув.
Так ти за добро платиш?
Гніваєшся, ще й свариш,
Немов я винен за все.

Хай же чорт вас всіх бере!
Він скусив вас на той гріх.
Мене взялисьте на сміх.
Ти думаєш, як старий,
То сліпий вже і глухий.
Але ти ся помилив.
Я всьо бачив, що-сь робив...
Коло яблінки ходив,
Поки гріх не сотворив.
З Мого раю ти іди
Й Еву з собою бери.
Бо без неї, виджу, ти
Сам не будеш на земли.
Що хвилинки в раю так,
Обнімав 'ї, як козак.
І Бога ся не стидав
Й ангелів за дурнів мав.
То ж іди з Моїх очей,
Щоб Я не бачив тих речей.
Накрий пупа й забирайсь
Більше в Мій рай не вертайсь.
Еву к собі пригорни
Й через браму лиш махни.
А на брамі ангел Мій
Стереже до раю вхід.
Й може мечем так зробить,
Що не будеш більш грішить...
Я з землі тебе зліпив
Й духа вдухнув, щоб ти жив.
І все гарно спорядив,
Щоб ти землю заповнив.
Та на брамі, той малпюк
Може зробить тобі капут...
Лиш шаблюкою махне

Й праця моя вся піде...
То ж, Адамцю, стережись,
І ту малпу обходи.
Як здоров звідси підеш,
Там з Евою рай знайдеш.
Жаль мені ся розлучать
З вами, діти. Що ж почать?
Завинили ви сами,
Послухавши сатани.
А ти Ево, доню мила,
Ти найбільше завинила.
Корінь з лихом ти злучила ...
І мене перехитрила.
Що ж робити? Наші діти,
Як пічнуть шукать-глядіти...
То дивись, і вже знайшли.
Мудрі ж вони на всьо стали.
Звичайно, діти. В Батька вдались.
Тішусь Я вами за се.
Йдіть на землю і любіться,
Не бийтеся й не сваріться,
Не марнуйте дармо вік.
Щоб ви землю заповнили
І царство на ній зробили,
Бо по смерти царства ніт.

МУЛИ І ПОЛІТИКА

Там під горою фармер оре
Й з мулом розмовляє.
Мула тягне тяжко плуга,
Фармер помагає.

Ти є мула, — фармер каже,
—Я чоловік, брате,
Й мусимо оба з тобою
На хліб працювати.

Та коби то лиш на себе!
Се ще би нічого.
Ми годуєм всіх неробів
В банках панів много.

Сам не знаю, хто з нас тяжче
На фармі працює?
Ти від мене, чи я від тебе,
Чи оба однаково, муло?

Бідний фармер, творець хліба,
Мов той мула робить,
Лиш мула на чотирох ногах,
А він на двох ходить.

І через те еще гірше
Він за день ся втомить,
Й мабуть тяжче, як той мула
Він на фармі робить.

Ось нам треба засівати,
Потім волочити,
А в осени, як зародить,
Будемо ділитись.

Половину з того, брате,
Мусим пану дати,
Що позволив нам сю землю
На хліб обробляти.

Хоч земля всім Богом дана —
Пан її наймає,
Й не оравши, й не сіявши,
Він плоди збирає.

Другу пайку треба тобі —
Вівса й сіна дати,
Щось помагав мені от сю
Земленьку орати.

А решта то вже мені
Уся ся лишає.
Але ж я аж восьмеро дітей
Вже, братіку, маю!

А ще з того всі проценти
Тре в банках платити.
За шарварок, за податок,
За байндер, за рати.

За тебе ще не заплатив,
За упряж тре дати.
За віз, за плуг, за сівалку,
За ліжко до хати.

І нім я се всеньке сплачу,
(Й чи зможу сплатити?)
А у зимі з діточками
Не буде з чим жити.

А ти собі, муло, ввечір
Поїси гарненько,
В солому ся перевернеш
Та й спиш солоденько.

Тебе весь світ нич не в'бходить,
Не то мої рати.
Бо я не сплю, лиш журюся,
Як би їх віддати.

І як би так всі фармері,
Як мули журились,
Той банкирі фармували б,
Грішми не дурили б.

Не було б кого дурити —
Мули би лежали,
Вівса й сіна наїлися
Й на банки свистали.

Й за ті свисти усі мули
"Дисфранчайз" дістали,
Щоб не дерли свої писки
Й з банків не сміялись.

Й не чванилися, що мудрі
Й політику знають
І фармерів ще бунтують
Проти панів цькують.

Ми вас за те покараєм
В семе поколіня.
Не будете голосувать
І ваше насіня.

В мулів голос відобрали
І нам ніби дали,
Щоб ми, мовляв, лиш на панів
Все голосували.

І пани підчас виборів,
То нас поважають
Немов ґаздів сього краю,
Й за людей нас мають.

І в вибори трохи ліпше,
Як мулів трактують
Кажуть: пане, пане фармер,
Куди голосуєш?

А потому — по виборах
Знов мають за мули.
Що фармерам обіцяли,
То все призабули.

Й наші посли в парляментах
Фармів не боронять.
Беруть пани за проценти
Й фармерів вигонять.

Щоб сказали в'ни тим панам,
Щоб землю не брали
Від фармерів, а їх бідних
З торбами з них гнали.

Щоб зібрали до ґальопу
Усіх фабрикантів,
Щоб машини продавали,
По ціні, що варта.

А то байндер виробити
Триста не коштує,
Як фабрикант фармерови
За нього рахує.

Бодай вже їх сам чорт забрав,
Або його мати.
Де ж то фармер стільки може
Грошей тих набрати?!

І так фармерів луплять,
Аж страшно згадати!
Двайцять центів за корову
Платять їм, прокляті!

А вже з десять за фунт мяса
Треба в різні дати,
Як хто хоче хоч раз в місяць
Його скоштувати.

Ось яке тут в нас безправство
Бизнес, безголовя.
Богачі друть з бідних скільки можуть
Собі на здоровля.
Тому читай се, мій фармерю
І вчися із того,
Та вибирай у парлямент
Чорноробів много.

Не панів, бо пан з паном
Знається, тримає...
Бо він шери у стак-ярдах
І в фарбиках має.

Тому шкода надіятись
Помочі від нього;
Треба туди посилати
Заступника свого.

Тоді пани з нас не будуть
Так страшно здирати,
Буде кому допімнутись
Й за ціну подбати.

І я голосував, муло,
А ти лежав в стайни
Даю тобі їсти й пити
Сам дзвоню зубами.

Чи от тота політика
Для людей зроблена,
Чи для мулів? Сам не знаю,
Бо дуже кручена.

Я думаю, тобі муло,
Краще в світі жити,
Не потребуєш так як я,
Ніч і день журитись.

Голосувать, ні податки
Й проценти платити.
А як згинеш — то спокійно
Можеш в землі гнити.

А зі мною, попи кажуть,
Що кінця не буде.
Моя душа вічно в пеклі
Мучитися буде.

Вже на фармі ввесь вік мучусь,
А вмру — в пекло пхають.
Здаєсь мені — попи, брате,
Совісти не мають.

Бо єсли б в'ни совість мали,
Нас в пекло не пхали б,
Але уже хоч по смерти
Спокій би нам дали!

РІДНИЙ КРАЙ

Ти мій любий, рідний краю,
Серце болить за тобов,
Що ти бідний, нещасливий,
Пани з тебе точать кров.

Ех, народе мій, нещасний!
Коби ти вже весь повстав,
І тих панів, дармоїдів
Та поморді налатав.
З своїх плечей поскидав.

Бо їм плач твій не поможе,
З плачу сміються вони.
Але як силу покажеш,
Самі утічуть вони.

На Вкраїні народ сильний
І пани бояться єго,
Та з далека всі обходять
Й не пють більше кров з нього.

Коби так ще в Галичині
Народ в руки владу взяв
І всіх панів — кровопійців
На штири вітри прогнав!

Едмонтон, 1924 р.

109

МОДА

Або Яке Їхало, Таке Здибало

О-се, кумко, десь мій старий
Аж ума лишився,
І на моду, як молодий,
Й собі задивився.

Й такого ся катру набрав,
Що крий божа мати!
Тепер лежить та пчихає
І не дає спати.

Я казала: — Не йди старий
Без шапки зимою,
Бо воші катар дістануть,
Правду ти говорю.

Не дивись на студентів в Відні,
Що без шапок ходять,
Бо там тепло, і їх вошам
Катар не зашкодить.

А він хоче тут, в Канаді,
Як в Відні ходити,
І без шапки вибираєсь
На мороз із хати.

Та він каже, що я дурна
Нічого не знаю,
Бо от моди, хоч ти стара,
То ще ся тримаєш.

От панчохи ті шовкові
Й каблуки тоненькі
Затягаєш ти на свої
Ножиська грубенькі.

І так само мороз тисне,
А ти на-пів гола
Вганяєшся по тім місті
Від штора до штора.

Річ у шторі варта шістку,
А ти чверть доляра
Платиш за те, ще й тішишся,
Що таньо дістала.

Вчора купила панчохи,
Нині в них вже діри.
Так то їх нам виробляють
Оті лупишкіри.

Щоб панчохи вам служили
Довго — вони не дбають
Бо на них й так міліони
Ті пани збивають.

Не так було у Австрії
За цісаря Юзька.
Фабрикант там помиливсь був
На черевиках трошки.

І дав в канта, і обцаси
Паперову шкіру,
Щоб з них ноги вилазили
Тим бідним жовнірам.

Але Юзько подивився
Й гайда фабриканта
На десять літ до арешту
За обцаси й канта.

А тут вони на бизнес
Усе виробляють,
Щоб найбільше заробити,
Про те лиш думають.

Або твої сиві коси.
Нащо ж ти їх втяла?
Щоби, мовляв, стара баба
Молодшою стала.

Чи ж не ліпше собі в коси
Волосячко сплести,
І гарненько на голові,
Мов та пава нести?

І мені приємно було б
Й люди би хвалили,
Що така вже старша жінка
Не грає дівчини.

А воно, мов оборіг
З сіном виглядає.
Як на нього подивлюся
Аж мні серце краєсь.

А як змиєш і намастиш
То знов не ялося,
Немов корова лизала
Те твоє волося.

Або павдер і мастила,
Що лице збавляють,
І природної краси
Вже більше не має;

Лише зморщки лишилися
З колишньої кралі.
Коли б мастю не мастила
Личка були б гарні.

А твої губки червоні,
Фарбою смаруєш.
Люди з тебе все сміються.
А ти мов не чуєш.

І чи одно ти зле робиш —
Не перечислити.
Я не знаю, що вже мені
З тобою робити?

—Як моє личко не гарне
І не до вподоби
Чому ж ти до мене лазив?
Якої хороби?

Я за тобов не бігала.
Ти сам причепився.
Й доти ходив, доти крутив,
Поки не вженився.

Таких дурнів я була би
На фіру набрала
І можливо, що й ліпшого
Я була б дістала . . .

А він мені каблуками
Очі вибиває.
Які я каблуки ношу?
—Я тебе питаю.

Черевики з високими
Обцасами купила.
Мала ростом, і щоб у них
Більшенькою була.

На що коси я обтяла? —
То не твоє діло.
Мені родичі їх дали
Тобі, дурню, в віно.

А щоб їх щодня не мити,
Сушити й чесати,
То воліла їх обстригти,
Щоб менше робити.

— Слава Богу, віддаюся,
—Так не одні співають.
Не буду вже прибиратись,
Бо вже мужа маю.

Павдер і масть я вживаю,
Другі теж вживають.
Але ліпших чоловіків
Вони певно мають.

Мають й таких чоловіків,
Що павдер купують,
Щоби пахли й гарні були,
Вони їх шанують.

А ти якийсь такий вдався,
Ні вдома лишити,
Ні з собою межи люди
Не можу тя взяти.

Бо і справді: — колись старий
Мав, як козак, вуси
Як бувало ними моргне,
Я аж засміюся.

А тепер на Гітлєра
Мій Гриць задивився.
Обтяв вуси, немов дурень
В фашисти пошився.

Лиш під носом, мов щіточка,
Й ні вус, ні пів вуса
І коротке і колюче,
Як лиш доторкнуся.

А все теє через моду,
Ту фашистську моду,
Ще не мали таких вусів
Наші люди з роду.

МЕТРИКА

(Се правдива моя історія з попом за метрику).

Що таке ота метрика,
—Усі добре знають.
Як тяжко їх вибирали
Також памятають.

У них попи записують,
Хто коли родився,
Й проти своєї він волі
На світі впинився.

Бо і справді! На що ж було
Мені ся родити
А сьогодні за метрику
З попом ся сварити.

Чи ж не ліпше було мені
На світі не бути?
Ніж ярмо тяжке з малого
До смерти тягнути.

І ті злидні — лихо й горе
Тут переживати,
То волів би я на сей світ
Й носа не вказати.

І як голий прийшов сюди
Так прийдесь лишати...
На що ж було приходити
І тут бідувати?

—На що вас Бог сотворив?—
Катехити питають.
На біду та на нужду —
Діти відвічають.

Таке саме о-се з нами
На біду вродились,
Щоб лиш плакать, бідувати
І з тим до могили.

Бо коли б нам добре жити
Так, як я міркую,
То не жаль би прийти сюди,
А так... я бідую.

Та хтось скаже: "Що він плете
Якісь небелиці?"
Послухайте, я розкажу
Правду, не дурниці.

Не лише я з еміґрантів
Те переживали.
Але в попів ми метрики
Усі вибирали.

Куди лише з нас хто їхав
То брав в них метрики.
В Бразилію, до Канади.
Чи до Америки.

А що бідні еміґранти
Попам назносили
Курей, гусей, всього добра,
Ще й грішми платили

За метрики, отим трутням
Бодай не сконали.
Скільки вони людської праці
За метрики взяли!..

І мені зайшла потреба
Своєї метрики
І пишу я до попа
З Едмонтону в Сливки.

Пишу листа і шлю пятку,
Прошу та благаю:
"Пришліть, отченьку, метрику.
Треба, а не маю".

А піп пятку до кишені
Сів в крісло й думає:
Чи вислати ту метрику,
Чи нехай чекає?

І сестрички мої любі
До попа ходили
За метрику, щоб він вислав
Вони 'го просили.

—Вишлю, вишлю, не журіться
Чорт 'го не хапає.
Я думаю він в Канаді
Много грошей має.

А мені часу потрібно
Се все зміркувати,
Щоби більше, як ту пятку
За метрику взяти.

Я чекаю й дні рахую
Минуло пів року.
Й нема від попа метрики.
Аж тут гульк! — Нівроку!

Приходить лист від попини.
Я беру й читаю
Дивлюся я за метриков
А її не має.

—Я — пише піп — вислав вам
Метрику до дому,
А коли вона пропала —
Не кажіть нікому.

Я вам ще і другу вишлю,
Лиш мусите знати
Треба мені за ту другу
Пятдесятку дати!

Та нібито не впрост дати
На рік позичити.
А за рік вам, як не віддам
Й так будете жити.

— Ось, — думаю, чому й досі
Метрики не маю!
Бо піп хоче пятдесятку
Я сего не знаю.

А бодай тебе побили
Всі святі із неба,
Як платити за метрику
Аж пів сотки треба.

А бодай тобі таке...
Аби не казати,
Щоб не діждав за метрику
Пятдесятку взяти.

Я вже злосний. Ще раз пишу:
"Пішліть ми метрику.
Як не пішлете — зроблю для вас
Халепу велику.

До самого Пілсудского
Я буду писати,
Щоб він мені поміг у вас
Метрику дістати.

Скажу єму, що отець
Петро Циганенко
Не хоче мені післати
Метрику скоренько.

Що він хоче пятдесятку
—Я не маю дати
Тому мушу, пане мій,
До тебе писати.

Щоб ти вхопив добрий бук
І попа по заду,
Щоб він не дер панє-дзєю
Так дуже громаду."

А попина, як понюхав
Чим то письмо пахне,
То кляв Бога і всіх святих
Й думав з злости пукне.

І щоб, мовляв, обминути
Ту кару велику,
То минуло сім місяців,
Аж прислав метирку.

Сім місяців я чекав,
Мучився, журився,
Доки тої нещасної
Метрики добився.

Тому ось тут терпким словом
Попу пригадаю
За метрику, й вам розкажу
Що про нього знаю.

Він, сей попик, на Великій
Вкраїні родився.
Від кропила патріотом
За Вкраїну бився.

Але революція его
Звідтам штурмувала
Й того чорта священного
Аж в Сливки пригнала.

Не даром се люди кажуть,
Що лихе не згине
Але буде довше жити,
Як добра людина.

І так втікав з України,
Взявши хліба й сала,
Що 'го навіть робітнича
Помста не дігнала...

Як зтеребив хліб і сало
Й не було що їсти,
То попина додумався
У Сливках осісти.

І тепер він в наших Сливках
Парафію має,
Дере з живого й за мертвого
Совісти не має.

Тому пишу, щоб весь світ знав
І люди хрещені,
Які бувають по селах
Ті пявки свячені.

Мені жаль народу в Сливках
—Вони ж мої рідні,—
Що мають таку попину.
Бідні ж вони, бідні!

Я чув, що сему шкіру
Вже з них додирає
Та попівська чорна душа,
Що серця не має.

Хто ж за вас всіх допімнеться
Й про кривди розкаже?
Та за попів по книжочках
Хоч трохи напише?

Хіба лише той се зробить,
Що вас усіх любить,
Й висказує лож-неправду
Й попівську облуду.

Сим я кінчу за метрику,
Жаль, що я вродився.
Не чекав би й не мучився,
Й з попом не сварився.

МОЄ РІДНЕ СЕЛО

Там у горах, при Карпатах
Село моє рідне,
Сливками ся називає,
Гарне, але бідне.

Там хатинка моя люба,
В якій я родився.
Там перший раз я в віконце
На світ подивився.

Там родичі мої любі
Колись у ній жили,
Та вже давно повмирали
І хату лишили.

Стоїть хатка вже пусткою.
Хатко ж моя, хатко!
Чи чуєте, як я плачу
Люба мамо й татку?!

Я пішов у світ за очі,
За хлібом шукати
Й не був при вас, як вмирали,
Щоб хоч попращатись

З вами любі. — Простіть мені
Велику провину.
Не з гаразду пішов я в світ
Й вас стареньких покинув.

Але біда мене гнала
Із нашої хати,

І загнала аж в Канаду,
Щоб в ній погибати.

Ви там, любі, загинули,
Я тут погибаю,
І в Канаді бідним раю
Не видно, не має...

В той час буде, як народи
Всі будуть любитись,
І настане рай на земли
Й буде краще жити.

Але певно той час прийде,
Як вже нас не стане,
Як серденько моє слабе
Битись перестане.

То ж борімся, щоб хоч нашим
Дітям рай лишити,
Та ще й самим хоч пару днів,
Щоб у нім прожити.

Вінніпег, 1909 р.

ПІОНІРСЬКІ ГАРАЗДИ

Я приїхав до Канади,
Се було у маю.
Девятнайцять сот третого
Добре памятаю.

І хлопчина слабосильний
Без грошей, науки.

Тільки мав я до проданя
Свої малі руки.

Приїхали до Торонта,
Там під мостом стали.
Звичайно, як імігранти
В місто йти боялись.

Ніхто проти нас не вийшов,
Щоб взяв на ніч спати.
Тому мусіли під мостом
Нічку ночувати.

А тут тобі не старий край
В маю в садку спати.
Ми тут рано то не могли
З землі повставати,

Бо волося нам примерзло
До землі. Не жарти!
Та так дуже, що хоч плач,
Не мож відірвати.

Аж нарешті все примерзле
Земля собі взяла...
Мов за нічліг відтягнула,
З шкірою вбірвала.

І я пішов рано в місто
Руки продавати,
Щоби грошей заробити
І на житя мати.

Купці мене оглядали
—Скільки літ? — питали.
Малих рук не купили
—Не міцні, — казали.

Жаль ми стало, що не домерз.
А хочеться жити!
І я плакав, гірко плакав,
Не знав, що робити.

Ні шеляга у кишені
Й роботи не має.
Наче бідний сиротина
По місті блукав я.

Чи ж не ліпше було мені
Спід моста не встати?
Ніж маленькому в Канаді
Роботи шукати?

І голову я застудив,
Що болить й до нині,
Все пригадує, що спала
На замерзлій глині.

Не лише я застудився,
Нас хорих сотками.
Так в Канаді доробився
Піонери з вами.

Вінніпеґ, 1909 р.

ПРАЩАНЯ

Як я з дому вибирався,
То з матусею пращався.
Гірке пращаня було:
Вона плакала й я плакав,
Цілував її та балакав,
Що скоренько повернусь.

I я пішов в світ за очі
Вона плакала в день і в ночі,
Виглядаючи мене.
Й не могла-ся дочекати
И пішла з туги в землю спати,
А я нікчемний ось тут.
Мамо люба! Як згадаю,
Що я тебе вже не маю
То сльози як дощ пливуть...

I тепер би вже вернувся
Та запізно нагадався,
Бо ти люба, вже в земли.
То хто ще з вас матір має
Хай лине д ній і шанує,
Щоб не спізнився, так як я.
Щоб їй жалю не зробити,
Але всім серцем любити
Поки вона вам живе.

ПОКЛІН МАТЕРЯМ

Нині тобі, моя матусю,
Низький поклін складаю.
Всього добра, що на світі є
Із серця тобі бажаю.

Щоб здоровенька прожила
Многі літа наша нене!
За те, що нас доглядала
Сей поклін Тобі від мене.

За те, що ночей ти не спала
І коло нас ти страждала.
За те, що до грудей своїх
Нас маленьких пригортала.

І пісеньку нам співала
Колискову люлі-люлі...
Мої діти, любі квіти,
Мої сини, мої доні.

Ми пісень тих не забудем
По вік будем памятати,
Що навчила нас співати
Найдорожча наша мати.

За все добро, щось зробила
Ти матусю для мене.
За те прийми, найлюбіша,
Низенький поклін від мене.

МАЙНЕР (ВУГЛЕКОП)

Нема гірше так нікому,
Як майнерю молодому;
Се признає увесь світ.
Бо йти в майну працювати
І житям ризикувати —
То се вже немала річ.

Лізе в майну й сам не знає,
Чи до вечера в ній дочекає,
Чи винесуть його на верх.
Чи побачить ще жінку й діти,
Чи будуть за ним глядіти
У вуглю, щоб віднайти.

Ой не добре майнерови,
Бо небезпечний він ніколи
Під землею працювать.
Як не вугля його присипає
То ґаз що-дня доїдає
І все в страху бідолах.

Але що ж бідним робити?
Треба вугля добувати,
Щоб в зимі в печах палити
І фабрики огрівати
І машини в рух пускати,
Бо інакше ще не мож...

Щоб рурами се робити
Й майнерам працю влекшити,
Щоб не мучились, як днесь...
Бо єсли б не майнері, бідаки,
То ми вимерзли б в містах як собаки
Й не було би чим в зимі в хатах розпалить.

Тому дякуєм вам, братя, майнері,
Що ви огріваєте нас,
Щоби ви нам довго жили
І здорові виходили
З тих майнів кожного дня.

1929 р.

ЩО БУДЕ?

Що буде за кілька років —
Всі будемо знати.
Але я про се вам хочу
Наперед сказати.

Добрі люде говорять нам
— Краще стане жити.
Як схочемо свої сили
Докупи злучити.

І усього подостатком
В той час будем мати,
Що лиш душа забажає
Зможемо вживати.

І хлопчики, і дівчата,
Що ще не дружились
З браку грошей і роботи,
Всі будуть женились.

Бо грошей в той час не буде,
В нас їх й так немає.
Пан-нероба лишень гроші
В своїх руках тримає.

Робітникам трохи дає
Назад відбирає.
Дурить ними, й з нашої праці
Зиски лиш збирає.

Прийде час, що грошей за хліб
Не будуть міняти.

І усі ми три годині
Зможем працювати.

Чи це він пан, чи Іван,
Чи піп, чи бурмістер.
Кожний мусить працювати,
Як лиш схоче їсти.

І пустимо в рух машини,
Вони будуть робити.
Усі ми тоді будемо
Із них користь мати.

І черевик, і панчіх
І добра усього
Будем мати сестро, брате,
Скільки схочем того.

Авта також всі трудящі
Будуть тоді мати.
Бо тепер лише богатші
Можуть їх вживати.

І горілки, вина й пива,
Хто схоче вживати
То пустимо їм рурами,
Як воду до хати.

В хаті собі із жінкою
Випе, підкріпиться.
Потім попоїсть смачненько
Та й повеселиться.

І поїде по всім світі,
Бо границь не буде.
І любитись, а не битись
Будуть в той час люди.

І не будемо ходити
Обдерті й голодні.
І шукати за працею
Від моря до моря.

Бо земленька, наша мати,
Дорога та мила.
Стільки всього нам зародить,
Що спожить не сила.

Тепер ми працюємо —
Пани порядкують
А нас бідних, нез'єднаних
Морять та катують.

Каву в море висипають
І палять пшеницю.
А ти дивись й слинку ковтай,
Голодненький Грицю.

Але ми ще не з'єднані
Й самі собі винні.
Ми вже давно на сій земли
Краще жить повинні.

Та не живем, лиш мучимось,
Один другого лаєм.
І на війні шаблюкою
Брат брата вбиваєм.

А за віщо ми там бємось?
Що ж ми собі винні?
Чом за панські інтереси
Ми вмирать повинні?

Інтереси! Інтереси!
Шахрайські бизнеси
А всю тую біду роблять
Пани-ганделеси.

Схаменіться! Дайте жити
Й бідному небозі.
Він вже от-от скоро буде
На твердій дорозі.

А з дороги всі колоди
Сильна рука счистить.
Єдність — сила непоборна
Проти паразитів.

Трудящі муть ґаздувати,
Щоб всім легше жити.
Щоб нікому на сім світі
Кривди не робити.

Ось такі мої пророцтва,
Щоб скоро сповнились,
Щоби й бідні на сій земли
Трошки краще жили.

Едмонтон, 1920 р.

КОЛЯДА

(Співається протяжно на голос: "Іде дяк із попами і співають псальми". Повторяється останні три рядки).

Николай олені
Запрягає в сані.
Аллилуя.
І везе горілки
Чотири барилки
Господи помилуй.

Пани попивають
Христа прославляють.
Аллилуя.
Що днесь народився,
В пелени повився,
Господи помилуй.

А свята Марія
Гарна, як лелія
Аллилуя.
Дитятко цілує
Й Йосифа мудрує
Господи прости їй.

Що дитя вродилось
Від Бога вплотилось.
Аллилуя.
Вона невинненька,
Пречиста й святенька
Господи прости їй.

Старий тесля Богу
Дякує одному
Аллилуя.
Що сотворив сина
Спасителя мира
Господи прийми му.

А старая Зося
Спекла си порося
Аллилуя.
Заки Христа вздірла,
То й порося зїла
Господи прости їй.

Пастиріє грають,
Чудо повідають
Аллилуя.
Осел і ослиця
Прийшли поклониться
Господи прийми їм.

Царі попивають
Й дитятко витають
Аллилуя.
Дають єму дари,
Що з народу здерли
Господи вкарай їх.

Давид виграває
На арфу й співає
Аллилуя.
Й почали гуляти
Гопки витинати
Господи прости їм.

Аж святий Микола
Зірвався від стола
Аллилуя.
Перекривив шапку
Та взяв в танець Ганьку
Господи прости му.

Грішна Магдалина
Гарна уродлива
Аллилуя.
З царями гуляє
І на них моргає
Господи прости їй.

І так забавлялись
Пили та гуляли
Аллилуя.
А Ной так напився
Аж ногами вкрився
Господи прости му.

От які пянюги
Ної, Юди й другі...
Аллилуя.
Вони Христа продали,
Щоб на чарку мали
Господи вкарай їх.

Юда ся покаяв
Й на вербі помаяв
Аллилуя.
Гроші кляті кинув
Й на гиляці згинув
Господи прости му.

Нині Юди гірші
Не дивляться більше
Аллилуя.
Як той, що продав Тя
І катам віддав Тя
Господи скарай їх.

Юди нині, Боже,
Продають, що можуть
Аллилуя.
Братя, сестри й діти
Аж страшно гладіти
Господи скарай їх.

Ви ґазди й ґаздині
Повстаньте всі нині
Аллилуя.
Кулак затисніте
Й Юдів проженіте
З своєї країни.

Як Юдів не стане
Житя краще стане
Аллилуя.
Будуть всі народи
Жити в кращій згоді
Господи помилуй.

Вінніпеґ, 1910 р.

В РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ТОВ. Н. ЛЕНІНУ.

Леніне! Наш вожде й друже!
Ми любимо Тебе дуже!
Спасителю бідних мас.
Ти боровся до загину,
Щоб царя й панську родину
Вигнати з Росії геть.

Ти вказував нам дорогу,
Щоб ми йшли на перемогу,
Ти нам, як зірка світив!
І кликав нас, "ходіть за мною
Й виборемо собі волю,
І царя побідимо."

І ми йшли, й не боялись,
Бо доброго вождя мали,
Котрий казав, що побідим.
"Побідимо, мої сестри й братя,
Панів мало, нас богато!
Й свій край в царство змінимо."

І змінили... Правду'сь казав,
Й замість пекла царство в нас.
Й за те Тебе величає,
На всім світі, робочий кляс!

Едмонтон, 1928 р.

ДОКТОРАМ В АЛЬБУМ

Вчені люди, мов ті пави
Між народом ходять.
Учать його, лічать його,
Й він з них має користь.

Лиш доктори спеціяльно
Тяжку працю мають,
Вони роблять понад сили,
Й слабим помагають.

Чи то слота, чи погода,
Чи нічка темненька —
Телефоном покликують,
Бо жінка слабенька.

Й дивиться за числом дому,
Бігає снігами,
Щоби скорше відшукати
Й ратувати маму.

Й таких випадків сотками,
Їх й не полічити!
Що доктори — працівники,
Мусять пережити.

Тому слава вам, доктори,
За всі ваші труди,
Що ви вчитесь, як лічити
Всі людські недуги.

Щоби ви, нам доктори
Многа літ прожили!
І у щастю, та здоровлю,
Слабеньких лічили.

Едмонтон, 1919 р.

ЕМІГРАНТ.

Я приїхав до Канади
Сорок років тому,
Й гірше у ній набідився,
Як в краю старому.

Бо в краю, як я говорив
Мене розуміли.
А в Канаді — навіть декотрі
наші . . .
Немов подуріли —

Й цвірінькають по англійськи,
Щоб їх не пізнати . . .
Встидаються своєй мови,
Що вчила їх мати!

Вже забули, як їх мами
Пісеньки співали —
Над колисков і до своїх
Грудей пригортали.

"І чужого научайтесь,
Й свого не цурайтесь",
Й говорити свойов мовов
Нігде не встидайтесь!

Я 'му кажу — дай роботу,
На тебе робити.
Він питає: "по англійськи
Знаєш говорити?"

Я 'му кажу, що не знаю,
Бо ще не навчився.
Я лиш вчера зліз з корабля
І в тебе впинився.

А він каже: "ю коман"[1]
Корови доїти,
І водиці наносити,
Щоб їх напоїти.

А за час руков махає
І кличе до хати.
Певне вже буде сніданя —
Треба ся прибрати.

І я видув добре ніс,
Зачесав чуприну,
І до хати вже біжу,
Бо їсти аж гину.

Й ґаздиня насипала в миски
Із молоком чиру...
Я халаснув його раз-два
Й сиджу та й ся-дивлю.

В'на питає: "ю вант сом мор?"[2]
Я не розумію.

---

[1]Ти ходи.
[2]Хочеш ще більше?

Але якось здогадався
Й кивнув головою.

І в'на мені накидала
Повну миску знова.
І дивиться, як я се з'їм,
Ще кидать готова.

А тим другим вже дає
Яйця й солонину,
А на мене позирає —
Чи я скінчив з чиром.

І я чиру попоїв
А яйця лишились.
І жалував, що тим чиром
Так мене здурили.

І пригадав собі цигана.
Він таксамо гостив,
Як до в'біду в господаря
Він косячи постив.

Й як ґаздиня винесла обід —
Всім капусти дала,
А циганови найбільше
В миску накидала.

Як циган наївсь капусти,
В'на ковбаси дала
І пиріжків і сметани,
Й ще щось там кидала...

Бідний циган лиш зітхнув —
"Газдинечко, мати!
Уміли ви як варити,
Та не вміли дати!"

Таке саме й моє було
Лиш перехрестився
І пішов коні чесати
І сльозами вмився.

І коневи розказую,
Як то я був в краю,
Як всі мене розуміли,
А тепер блукаю

Поміж чужий народ у світі,
Й не знаю їх мови,
Та хоч з тобою, конику,
Собі поговорю.

Там у краю, нашу землю, коню,
То пани забрали,
А нас бідних та обдертих,
В чужий край прогнали.

Я жалував своїх родичів ста-
реньких
І хатку лишати,
Та біда мене вигнала —
Не було де жити!

Коби ти знав, як нас пани
Всіх там обдирали,
Що останну сардачину,
За податки брали!

То я мав кавалок поля,
Й за те слава Богу,
І продав його жидови,
І з тим у дорогу...

І поїхав в світ за очи,
Куди, де, — не знаю,
Бо за морем ні братчика,
Ні сестри не маю.

І заїхав аж в Канаду,
Щоб тебе чесати
І за свою гірку долю
Тобі розказати.

Коби ти знав, любий коню,
Як у нас гарненько!
Як тепленько сонце гріє
І як веселенько!

Як зазулька там кукає,
Як птички співають
Як соловейко щебече —
Думавби-сь — ти в раю!

Як сади позацвитають,
Пчоли мід збирають,
Як панські плугатори
Йдуть в поле й співають.

Я все лишень отсе бачив,
Бо в нас не було що і чим орати
Ні коника, ні волика,
Щоби запрягати.

Бувало, як копаю город,
То аж тріщить спина!
Або тягнем втроє плуга —
Жінка, я, й дитина.

Оттакі в нас гаразди були, коню,
Та треба кінчати.
Наш господар вже таксамо
Хоче йти орати.

І обтер сльози бідака
У конячу гриву
І пішов панам орати
Канадійську "приру".[3]

Він і всі найтяжчі роботи буде
В Канаді робити,
Й міліони дармоїдів,
Будуть з нього жити.

---

[3]Прирі, степи.

Вінніпеґ, 1909 р.

ЖЕЛАНЯ МОЛОДЯТАМ НА ЇХ ВІНЧАНЯ

Наші дорогі молодята!
Днесь у вас велике свято:
Ви сегодня взяли шлюб
І взаїмно прирікали,
Що будете в купці жити
Нерозлучно аж до смерти.

Се вічний закон любови
Й він так на молодих ділає,
Що тата й маму покидаєсь,
Щоб лиш в'боїм вкупці жити,
Немов голуб із голубков,
Молодий, з молодов любков
Гніздечко собі увити.

Дай вам Боже, щоб ви в'боє
Много й благо літ прожили
І у щастю та здоровлю
Веселились та любили.

Щоб ми всі, що тут зійшлися,
Вам ще срібне весіля справляли.
А за пятьдесять років
Многа літа вам співали.
По сім слові я кінчаю
Й жичу вам всього добра,
Щоби ми вам ще справляли
Дияментове весіля!

Едмонтон, 6. травня, 1916 р.

ЖЕЛАНЯ НА СРІБНЕ ВЕСІЛЯ

Ми зійшлися до вас нині,
Щоб вам в срібні роковини
Несподіванку зробить.
Й щоб минуле пригадати,
Як ви колись молоденькі,
В сей день під вінок ставали
Й вірність собі прирікали.

Чверть століття вже минає,
Як ви вкупці проживаєте.

І гарненько, чесно й вірно,
Що наслідуваня гідне,
Ви прожили ввесь той час!

Дай вам Боже й на будуче
З-пів-століття ще прожить
Й з діточками та внуками
На старість ся веселить.

Ми вам всього добра желаєм
Й многих літ прожити,
Щоб ще й золоте весіля разом
З вами обходити.

Едмонтон, Алта., в маю, 1912 р.

КОЛЯДА

(На голос: "Новая Радість".)

Новая радість світу ся зявила,
Радянська зброя фашістів побила.

Радянська зброя, салдати й народи,
Уже фашістів на світі не буде.

І Україна, наша рідна мати,
Не буде більше під німцем стогнати.

Усі слов'яни й трудящі народи,
Єднайтесь в союз, то вам краще
буде.

Бо єдність, братя, то велика сила,
Вона фашістів нещадно побила.

Усі ми нині весело співаймо,
Військам радянським подяку складаймо.

Вони країну нам освободили
І всіх фашістів в землю посадили.

Слава Сталіну й командирам слава!
Що Україна знов вільною стала.

І Україна й всі слов'янські люди,
Уже в Европі фашістів не буде.

Красная звізда буде там світити,
І народи всі будуть в мирі жити.

Едмонтон, Алта., 10. грудня, 1943.

ЛЬВІВ
(Присвячується памяті Ів. Франка)

Львів — то краса Галичини.
Історичне місто наших батьків.
В нім найбільша культурна праця розвивалась
За Франкових вже часів.

В Львові Франко вчивсь і мучивсь,
Й над людською недолею плакав і писав.
Він хотів тверду камяну скалу розбити,
Й правді добрий шлях зробити,
Щоб всі народи гряділи по нім.

Каменяр він був завзятий
Й щоби на світі панський лад проклятий
Знищити, то він бажав.
Щоби жандарми з панами
Не знущались над бідними селянами
За що він писав і боровсь ввесь свій вік.

Лупав скалу — й під скалою
Знемігся, сердечний, він.
Й ніхто не подав йому помочи
руки,
Ще й попи мов чорні круки
Кракали на нього все...

І з амбонів проклинали,
Й поліції доносили,
Щоб не просвічав народ.
А він лупав скалу до загину,
Щоб дорогу докінчити
Й розбити її на прах!

І змучився під скалою,
Упав долі головою
І навіки під нею заснув!

* * *

Днесь по Тобі панахиди,
Відправляють чорні огиди,
Котрі за житя на Тебе плювали
Й безбожником називали
За те, що Ти світлом у темряві був.

* * *

І на жаль, не дочекав Ти, Іване
кращої долі,
Щоб побачити, як лани широ-
ко-полі
Біднота оре, не пани!
Вже вузькі межі лишили,
За котрі що весни сварились,
Як було Ти, про них писав.

Уже з Дрогобича нафту
Не вивозить польська шляхта,
Й не продає за "хто більше дасть",
Але біднота її забрала,
Щоб палила нею і огрівалась,
Бо то народне добро!

* * *

Вже четвертий рік війна у нас,
Іване, Друже,
Той Львів, що Ти колись в нім
мучився так дуже,
Гітлер з фашистами був забрав.
А днесь вже з нього втікає,
Бо Росія наступає,
Як на заяця медвідь.

Росіяни — наші братя,
В них вже не колишня царська влада
А робочих влада, — добра вона.
В'на фільварки й лани роздасть на-
роду,
І від фашистського роду,
Не останесь в Галичині і ноги.

Як би Ти встав, Іване і подивив-
ся,
Як то буде всім бідним від
днесь гарно жить.
Як вони будуть панські лани
орати,
В лісах худобу пасти, полювати,
ягоди збирати,

Тішитися житям, й Тебе величати
І радянський лад.

(27 липня, 1944, Червона Армія вигнала німців зі Львова).

ВІЙНА І УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД

Народе мій, український,
Змучений, збіднений,
Бо напав на тебе Гітлєр,
Як той пес скажений.

І руйнує твоє добро,
Синів убиває,
Дочок твоїх у німецьку
Неволю саджає.

Гітлєр зібрав розбишаків
Із усього світа,
Й робить з ними на Вкраїні
Страшне лихоліття!

Огнем й мечем ті варвари
Всьо там зруйнували.
Мов ті взброєні звірюки,
Котрим нема пари!

Шибеницями покрили
Україну любу
Німецькі кати, горлорізи,
Страшні душогуби!

Але прийде й їм заплата —
Живим не вертатись
З України, але на ній
У гробах лежати.

Червона Армія побє фашистів
Й сліду з них не остане,
І аж тоді на всім світі
Мир й спокій настане.

Едмонтон, 1942 р.

ДЗВІН

Пішов Грицько до Канади,
Й за сім літ вертаєсь
І жіночку молоденьку
У сінях стрічає.

Поцілював, пообіймав —
Голубочко, мила!
Покажи мені, жіночко,
Що ти приробила?

— За ті гроші, що ти післав
Дзвін в церкву купилам
І за тебе службу божу
Й парастас наймилам.

— А я тобі післав гроші,
Щоб поля купила,
А ти мене не слухала,
І дзвін заплатила?!

— Та то, знаєш, той наш піп,
Як почав просити:
"Купіть — каже — та й купіть,
Будемо дзвонити"!

Бодай йому задзвонили
В посмертній годині,
Щоб він більше не підмовляв
Чужі господині.

І вже злосний ввійшов в хату,
Аж дітий нівроку!
А то звідки? — Господь давав
По одному що року.

Грицько бідний лиш зітхнув:
Що за Божа сила!
Дав семеро діточок
За дзвін, що купила!

Як я виджу, то ви добре
Тим дзвоном дзвонили . . .
Що аж стільки тих діточок
На світ напустили.

Тепер просіть того бога,
Хай дітей годує,
Бо я лишаю невірну жінку
І знов в світ мандрую.

Щоб той мій дзвін, що ви ним дзвоните,
Пук вам і розбився,
Щоб піп жінку не намовляв,
А з мене сміявся!

На будь здоров то вам скажу:
Щоб вбоє сконали,
Що ви в мене усі гроші
На той дзвін забрали!

ЧИ ДАЛЕКО ДО НЕБА?

Чи далеко до того неба —
Ми всі хочем знати.
Бо по смерти, нам прийдеться
Туди мандрувати...

Астрономи доказують,
Що дуже далеко!
Міліони миль до нього,
І то ще із гаком.

Так далеко, що на першу
Звізду, щоб дістатись,
Треба із пів міліона років
Потягом імчатись.[1]

І як вони, наші душі,
До царства дістанутсь,
Як на земли, в нашім тілі
Жити перестануть?

Чи можливо нашим душам
На суд Божий стати,
Як в'ни мусять міліон миль
До неба летіти?

---

[1]Єслиб потяг міг іти вгору.

Чи можливо се, чи ні,
То всі не повірять.
Хіба колись — аж по смерти,
Як се перевірять . . .

Але по смерти буде запізно,
Нам треба днесь знати,
Щоби собі на сім світі
Царство збудувати.

Щоб не літать в атмосфері
Й там царства шукати.
Але тут ми повинні, на сім світі
Усі царство мати.

Бо на царство, що попи нам обіцяють по смерти,
Не мудро спускатись.
Бо не знайдуть його наші душі в атмосфері
Люба сестро й брате!

Едмонтон, 1911 р.

ПРО БРІТІШ КОЛЮМБІЮ

У тій Брітіш Колюмбії
То природи чудеса.
Піраміди, високі гори,
Що сягають під небеса.

Куди глянеш — всюди гори,
Лисі, немов старики.

Виросли тут тай дивляться
Довкола уже віки.

Сім їх рядком поставали
І їх сестрами зовуть.
А одну, то "Мавнт Робсон",
Що найвища в Канаді мабуть.

Стоять гори, тай дивляться:
Як потяги долом біжуть.
Й дивуються, що хтось помежи
гори
Зробив їм такий зелізний путь.

То робітники от-ті дороги поробили
Лупаючи скали на них от-тут,
Не оден із них загинув,
А решта он пішки йдуть...

Тепер потяг за потягом біжить
скоренько
Та лиш той народ везе,
Котрий має грошенята,
Щоб заплатити за се.

І за добу з Едмонтону
До Венкувер в Стенлей Парк
Завезе вас так легенько,
Як той довжезний літак.

А там сади овочеві —
Ябка, грушки і сливки,
Виноград, черешні й вишні,
Оріхи і каштани.

Ті яблочка все що ранку
Миються чистов росов
Й зпоміж листків виглядають
Немов кров із молоком.

Не дармо ж то і прадід Адам
За ті ябка рай оддав.
Бо без них він, навіть в раю,
Бувби щастя не зазнав.

А по місті в Венкувері,
Що за природи й людська рука!
Наробили та встроїли
Мости, кораблі й світла.

Там у вечер, як поглянеш,
То немов звізди мерехкотять
От-ті світла на човниках,
Кораблях і на мостах.

Море тихе влискуеться,
Місяць у нім ся купа.
Зорі з неба, світло з моря —
Що то за Божа краса!

І забудеш журбу на хвилинку;
Бо видиш рай на земли.
Але робітники його не мають
Лишень богачі — пані й пани.

А ти робітнику дивись на те все
І слинку собі ковтай.

Ти зробив рай на земли
Лишень не собі, а другим.
Чому ж отсе так? Ану подумай!

Чому ти мусиш скоренько
До праці вертатись,
А богачі за твої гроші будуть
тутки
Все літо гуляти?!

Венкувер, 20. VIII, 1940.

НА ВОДОХРИЩІ

На водорщі як звичайно,
Попи святять воду
Десь на річці, або в діжці
На ставку, чи вброду.

Та вже де би не святили
Всюди вона чистенька.
Лиш у діжці вона часами
То трохи брудненька.

Бо хто з діжки хоче в пляшку
Водиці набрати,
Той в ній мусить і пальчики
Свої полоскати.

От-се якось в нас трапилось...
Шкода й споминати...
Прийшов хтось з пляшкою від
нафти
Свяченої взяти.

Запхав свою пляшку в діжку,
Ґоль-ґоль набирає.
Й про те забув, що він у ній
Нафту теж тримає.

Чути було з води нафту
Проте вірні пили,
Ще й штовхались біля діжки,
Мало не сварились.

Кожний хотів води набрати,
Щоб вдома кропити,
Жінці і діточкам дати
Й самому напитись.

А попина із дячком
В кулак ся сміяли,
Що свячену із нафтою
До краплі забрали.

КІНЕЦЬ.

Хто бажає набути собі сю книжочку то прошу питати за нею по Українських Книгарнях в Канаді і Злучених Державах, або писати впрост до автора на адрес:

D. RARAGOSKY
9325 - 103A Ave., Edmonton, Alberta

ПОЯСНЕНЯ НЕЗРОЗУМІЛИХ СЛІВ

Стор.

5 "Секція" і "екстра ґенк"—робота на залізній дорозі.

8 "Дер із но спарк енд но ґо"—нема іскрів і не йде "ґара" (автомобіль).

16 "Прайс". — Ціна.

22 "Траншеї". — Окопи.

32 "Капут" — Кінець.

34 "Платек" — Дора, кавалочок хліба.

36 "Мондир" — мале містечко в Алберті, Канада.

"Фармері" — Хлібороби.

102 "Фарма" — Поле.

103 "Байндер" — Жниварка.

"Рати"—Часть плати за якусь річ.

104 "Дисфранчайз" — Відібраня горожанських прав.

106 "Бизнес" — Прихід-зарібок.

"Шери" — Уділи.

"Стак-ярда" — Місце де купують худобу.

110 "Штор" — Склеп (Лавка.)

112 "Павдер" — Пахучі порошки.

127 "Майна" — Копальня вугля.

ЗМІСТ КНИЖКИ

